

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

ZBORNİK PRISPEVKOV, KI SO PRISPELI NA
SEDMI LITERARNI NATEČAJ
OBMOČNEGA ZDRUŽENJA VETERANOV
VOJNE ZA SLOVENIJO IDRIJA-CERKNO

Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije

ZBORNİK PRISPEVKOV,
KI SO PRISPELI NA SEDMI LITERARNI NATEČAJ
OBMOČNEGA ZDRUŽENJA VETERANOV
VOJNE ZA SLOVENIJO IDRIJA-CERKNO

OBMOČNO ZDRUŽENJE
VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO
IDRIJA-CERKNO

IDRIJA, APRIL 2018

Vsebina

Ob izidu sedmega zbornika	5
Nagrajeni literarni prispevki na šestem literarnem natečaju	
»Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje slovenije«	7
Pregled literarnih prispevkov, ki so prispeli na sedmi literarni natečaj	
»Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«	8
Najboljši prispevki sedmega literarnega natečaja	
»Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«	10
Tija Venko	11
Vid Filipič	13
Aneja Kacin	14
Kristina Tominc	16
Ostali sodelujoči literarni prispevki na sedmem literarnem natečaju	
»Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«	17
Hana Božič Lapanja, OŠ Cerčno	19
Aljaž Čelik, OŠ Cerčno	21
Lana Ladiha, OŠ Cerčno	23
Janja Lahajnar, OŠ Cerčno	25
Tadej Likar, OŠ Cerčno	26
Maya Marina Moravec, OŠ Cerčno	27
Lara Purgar, OŠ Cerčno	30
Tina Balažic, OŠ Spodnja Idrija	32
Manca Bizjak, OŠ Spodnja Idrija	32
Maruša Bončina, OŠ Spodnja Idrija	33
David Erjavec, OŠ Spodnja Idrija	33
Aneja Gnezda, OŠ Spodnja Idrija	34
Ana in Neža Jurjavčič, OŠ Spodnja Idrija	35

Alja Vita Kržišnik, OŠ Spodnja Idrija	36
Karin Likar, OŠ Spodnja Idrija	37
Miha Močnik, OŠ Spodnja Idrija	38
Šan Novak Sedej, OŠ Spodnja Idrija	39
Tjaša Podobnik, OŠ Spodnja Idrija	40
Eva Poljanec, OŠ Spodnja Idrija	41
Matic Rupnik, OŠ Spodnja Idrija	42
Taja Šinkovec Meden, OŠ Spodnja Idrija	43
Ajda Štucin, OŠ Spodnja Idrija	44
Anej Bevk Peternelj, OŠ Idrija	45
Blaž grošelj, OŠ Idrija	46
Katarina Lazar, OŠ Idrija	47
Zala Lazar, OŠ Idrija	48
Karolina Mrak, OŠ Idrija	49
Neli Petrič, OŠ Idrija	50
Laura Vidmar, OŠ Idrija	51
Lana Vončina, OŠ Idrija	52
Nika Vončina, OŠ Idrija	53
Ivana Čuk, OŠ Črni Vrh	54
Maša Felc, OŠ Črni Vrh	55
Angela Habe, OŠ Črni Vrh	56
Benjamin Jamšek, OŠ Črni Vrh	57
Kristjan Likar, OŠ Črni Vrh	58
Monika Rudolf, OŠ Črni Vrh	59
Žan Rudolf, OŠ Črni Vrh	60
Nik Tominc, OŠ Črni Vrh	61
Petra Žgavec, OŠ Črni Vrh	63

Ob izidu sedmega zbornika »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«

V dogovoru z ravnateljki vseh štirih osnovnih šol v občinah Idrija in Cerklje ob Savi je Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Idrija-Cerklje tudi za leto 2018 razpisalo literarni natečaj na temo »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«

Učenci zadnje triade osnovnih šol so se pod vodstvom svojih mentorjev – učiteljev zgodovine ali slovenščine v velikem številu udeležili razpisa. Do dogovorjenega roka je na naše območno združenje prispelo 44 literarnih prispevkov.

Zadovoljni smo, da se je na naše prizadevanje, da bi na nevsiljiv način zbudili zanimanje za dogodke, ki so se odvijali na področju naših dveh občin v času desetdnevne vojne za neodvisno in samostojno Slovenijo, obrestovalo v taki meri.

Tudi to pot so učencem o tistih usodnih časih za naš narod pripovedovali udeleženci, ki so bili mobilizirani v enote TO, starši in stari starši pa tudi drugi sorodniki in znanci.

Glede na to, da na Idrijskem in Cerkljanskem ni bilo neposrednih vojaških spopadov z enotami JLA, govorijo prispevki o osebnih občutkih posameznikov, ki jim je preteča nevarnost vojne čez noč posegla v ustaljeni ritem vsakdanjega življenja.

V vojni ni nič več tako kot v mirnem času. Ljudi zajamejo negotovost, številne skrbi, strah in bojazen za lastno življenje in za varnost in življenje svojih bližnjih.

Vse to se zrcali v zbranih prispevkih. Pa tudi to, da skupna usoda zbliža in združi ljudi, ki so prej večinoma sami zase reševali življenjske preizkušnje.

Največ pa sta vredni spoznanji, da se prav iz vseh prispevkov čuti privrženost naši domovini Sloveniji, njeni samostojnosti in pravilnosti plebiscitarne odločitve našega naroda ter o nesmiselnosti reševanja medsebojnih državnih problemov z vojaško silo.

Zato je te prispevke mladih razumeti tudi kot poziv k miru, medsebojnemu spoštovanju in prijateljstvu med ljudmi.

Zorko Velikanje

Nagrajeni literarni prispevki na šestem literarnem natečaju »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«

V šolskem letu 2016/2017 je prispelo na razpis Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Idrija-Cerkno »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije« dvaintrideset prispevkov. Veliko je bilo zelo dobrih. Težko je bilo oceniti, kateri prispevek je na posamezni šoli najboljši, a komisija pod vodstvom predsednika Zorka Velikanje in članov Milene Kržišnik, Marka Mikuža in Marijana Platiše, se je odločila za naslednje avtorje in jih tudi nagradila:

Neža Carli, 7. razred	Osnovna šola Spodnja Idrija
Vita Grudnik, 7.a. razred	Osnovna šola Cetrkno
Tadej Gnezda, 9.b. razred	Osnovna šola Idrija
Patrik Felc, 9. razred	Osnovna šola Črni Vrh

Nagrade sta podelila general Marjan Vidmar in Zorko Velikanje, predsednik OZ VVS Idrija-Cerkno na proslavi ob zaključku literarnega natečaja in Dnevu upora proti okupatorju v OŠ Spodnja Idrija.

| Na fotografiji so MILENA KRŽIŠNIK, sekretarka OZVVS Idrija-Cerkno, TADEJ GNEZDA, PATRIK FELC, NEŽA CARLI in ZORKO VELIKANJE, predsednik OZ VVS Idrija-Cerkno. Na sliki manjka VITA GRUDNIK, ki ni mogla priti na podelitev.

Pregled literarnih prispevkov, ki so prispeli na sedmi literarni natečaj »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«

Na sedmi literarni natečaj »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije« smo prejeli 44 literarnih prispevkov, to je največ od vseh dosedanjih natečajev. Med njimi je nekaj zelo dobrih, najdejo pa se tudi bolj skromni. Literarne prispevke so v posameznih osnovnih šolah napisali naslednji avtorji:

Hana Božič Lapanja	OŠ Cerčno	mentor Roman Eberlinc
Aljaž Čelik	OŠ Cerčno	-II-
Lana Ladiha	OŠ Cerčno	-II-
Janja Lahajnar	OŠ Cerčno	-II-
Tadej Likar	OŠ Cerčno	-II-
Maya Marina Moravec	OŠ Cerčno	-II-
Lara Purgar	OŠ Cerčno	-II-
Tija Venko	OŠ Cerčno	-II-
Tina Balažic	OŠ Spodnja Idrija	mentorica Nataša Hvala
Manca Bizjak	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Maruša Bončina	OŠ Spodnja Idrija	-II-
David Erjavec	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Vid Filipič	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Aneja Gnezda	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Ana in Neža Jurjavčič	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Alja Vita Kržišnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Karin Likar	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Miha Močnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Šan Novak Sedej	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Tjaša Podobnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Eva Poljanec	OŠ Spodnja Idrija	-II-

Matic Rupnik	OŠ Spodnja Idrija	mentorica Nataša Hvala
Taja Šinkovec Meden	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Ajda Štucin	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Anej Bevk Peternelj	OŠ Idrija	mentorica Katarina Uršič
Blaž Grošelj	OŠ Idrija	-II-
Aneja Kacin	OŠ Idrija	-II-
Katarina Lazar	OŠ Idrija	-II-
Zala Lazar	OŠ Idrija	-II-
Karolina Mrak	OŠ Idrija	-II-
Neli Petrič	OŠ Idrija	-II-
Laura Vidmar	OŠ Idrija	-II-
Lana Vončina	OŠ Idrija	-II-
Nika Vončina	OŠ Idrija	-II-
Ivana Čuk	OŠ Črni Vrh	mentorica Darja Rupnik
Maša Felc	OŠ Črni Vrh	-II-
Angela Habe	OŠ Črni Vrh	-II-
Benjamin Jamšek	OŠ Črni Vrh	-II-
Kristjan Likar	OŠ Črni Vrh	-II-
Monika Rudolf	OŠ Črni Vrh	-II-
Žan Rudolf	OŠ Črni Vrh	-II-
Kristina Tominc	OŠ Črni Vrh	-II-
Nik Tominc	OŠ Črni Vrh	-II-
Petra Žgavec	OŠ Črni Vrh	-II-

Najboljši prispevki sedmega literarnega natečaja »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije« po izboru strokovne komisije

Strokovna komisija, ki jo je vodil predsednik Zorko Velikanje, v njej pa so bili kot člani še Milena Kržišnik, Marko Mikuž in Marijan Platiše, so se odločili, da so najboljše prispevki na posameznih šolah od naslednjih avtorjev:

Osnovna šola Cerkno	Tija Venko, 6.b razred
Osnovna šola Spodnja Idrija	Vid Filipič, 7. razred
Osnovna šola Idrija	Aneja Kacin, 8.c razred
Osnovna šola Črni Vrh	Kristina Tominc, 9. razred

Priznanja bodo podeljena na proslavi ob zaključku literarnega natečaja in ob Dnevu upora proti okupatorju v Cerknem.

| TIJA VENKO

| VID FILIPIČ

| ANEJA KACIN

| KRISTINA TOMINC

Tija Venko

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

VPOKLIC V ENOTO TERITORIALNE OBRAMBE

Po razglasitvi slovenske samostojnosti, 25. junija 1991 in velikem slavju po vsej novo nastali državi smo hitro spoznali, da se vodstvo Jugoslovanske ljudske armade in politični vrh SFRJ ne strinjata z jasno izraženo voljo Slovencev, ki smo končno dosanjali stoletno željo imeti svojo državo, v kateri bomo sami odločali o svoji usodi, brez ukazov političnih veljakov iz Beograda. Grožnje o uporabi grobe vojaške sile, takrat ene najmočnejših armad v Evropi, za katero so vsi narodi desetletja zbirali sredstva, je čez noč postala resničnost. Nekoč »naša« JLA pa sovražna vojska, ki je na vsak način hotela pokoriti voljo slovenskega naroda o lastni poti v prihodnost. Kljub veliki vojaški premoči JLA je bila tudi slovenska Teritorialna obramba odlično organizirana. V času priprav na osamosvajanje je bilo na skrivaj kupljeno kar nekaj orožja, tako, da se je narod lahko odločno podal v obrambo novo nastale države.

V enote teritorialne obrambe smo bili vpoklicani večinoma vsi pripadniki. V Idriji smo pozorno spremljali dogajanja v času vojne, žrtve in veliko škodo, ki jo je povzročala jugoslovanska vojska. Poznega junijskega popoldneva je tudi mene dočakal vpoklic v lokalno enoto TO. Na zbirnem mestu, ki je bil takrat na Avtocentru Idrija, tam, kjer je danes TUŠ, sem se moral oglasiti v nekaj urah. Po kompletiranju stare opreme na domačem podstrešju je bil kar velik šok iz lahkih poletnih oblačil obleči obleko, ki je bila namenjena bolj za uporabo pozimi, kakor pa v poletnih dneh. Slovo od domačih takrat ni bilo lahko, saj smo iz dnevnih novic spremljali gibanje velikih vojaških enot proti Sloveniji. Večkrat so naše nebo preletavala tudi nadzvočna letala in glede na vojno stanje nismo vedeli, kaj nas bo v prihodnje še čakalo.

Prihod v enoto je bil zelo prijeten, saj smo se vsi dobro poznali, bili smo sosede, prijatelji, sošolci, vse pa nas je povezovala želja braniti lastno državo. Dnevi v enoti so potekali zelo hitro. V času, ko smo bili v Idriji, smo se učili uporabljati novo orožje, ki nam ni bilo poznano, tako sem se prvič seznanil tudi z lahkim raketnim orožjem »Osa«, ki bi ga po potrebi uporabili proti nasprotniku. V polni vojni opremi in v toplih vojaških oblekah v vročih julijskih dneh smo se tako gibali po okolici Mejce, večkrat šli v patrolo mimo Ljubevča in po okolici. Nikoli si nisem mislil, ko smo se v otroških letih v naši lokalni »vojni« med "Ciglarji" in ostalimi borili s fračami in lesenimi puškami, da bom deset let kasneje po istih krajih hodil oborožen. Na srečo smo bili vsi nekoč otroški nasprotniki na isti strani. Po

eksploziji skladišča v Črnem Vrhu smo se premestili v Ledine. Takrat smo imeli tudi že več orožja in municije ter imeli tudi vaje iz streljanja. Večinoma časa smo preživeli na kontrolnih točkah po lokalnih cestah, saj smo iskali pobegle vojake iz jugoslovanske vojske. Iz tistega časa je veliko anekdot, saj smo kljub pokazani hrabrosti vedeli, da nas lahko nasprotniki presenetijo. Vsak nepričakovan šum, ponoči povzročen s strani divjadi, mačkov v tihoti noči, na kontrolnih mestih je bil znak za pozornost ter naboj v cev avtomatskega orožja. Na srečo je politični vrh v Beogradu v sredini julija končno dojel, kar so vedeli sami in so nas vedno učili, da še tako velika vojaška sila ne more zlomiti volje naroda v svoji nameri po samostojni poti. V lokalni enoti sem ostal tako do konca julija, dnevi po Brionskem mirovnem sporazumu so bili bolj sproščeni in v vseh nas je vladalo olajšanje, da smo tako hitro dočakali konec vojne.

Vojna za Slovenijo je bila žal samo krvav uvod v vojne na področju bivše skupne države, ki so zahtevale velike človeške žrtve, kakor jih Evropa po II. svetovni vojni ni doživela. Z današnje časovne distance spoznavamo, kako smo kot narod enotno »dihali« za isto stvar, vsi smo imeli isti cilj in danes po 26 letih samostojne države spoznavamo, da smo se takrat pravilno odločili. V mladostni zagnanosti smo bili za narodovo prihodnost pripravljene na najhujše, kar se vsaj v naši okolici večinoma ni zgodilo. Žal pa je v Sloveniji veliko družin ostalo brez očetov, sinov in prijateljev, ki so dali na oltar domovine največ, kar je možno, svoja življenja. Prav zaradi njih je prav, da predvsem današnja mlada generacija spozna, da kakor človeku v življenju, tudi narodu ni nič darovano in se moramo vsi in vsak zase boriti za svojo prihodnost, ključno pa je, da se vojne ne bodo več ponovile in bomo živeli v miru.

Po pripovedovanju svojega očeta Egona.

Vid Filipič

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

DESETDNEVNA VOJNA ZA SLOVENIJO

Spis sem napisal po spomnih moje mame. Čeprav je bila takrat še mlado dekle, se vsega spominja, kot bi bilo včeraj.

Spominja se, da je tisto sredo, 27. junija, vstala zelo zgodaj, ker sta želeli z mamo v Ljubljano. Zjutraj sta njena mama in oče že pila kavo za mizo, tako kot vsako jutro, ko sta šla v službo. Mama je prižgala radio. Vsi skupaj so obstali, kajti slišali so, da gredo tanki JLA iz vojašnice na Vrhniki proti Ljubljani. Mama si je takoj premislila in povedala, da ne bosta šli nikamor. Oče je spil kavo in odšel v službo. Ura je bila šest zjutraj in bile so počitnice, zato je mama šla nazaj v posteljo. Vendar ni mogla dolgo spati, odprla je televizijo in radio. Takrat je gledala in poslušala deset dni skupaj vsa poročila in dnevnike ter vse novice v zvezi z vojno v Sloveniji.

To je bil čas počitnic in otroci naj bi bili na igrišču. Vendar otrok na igrišču v Spodnji Idriji ni bilo. Bilo je prazno. Vsi so bili doma. Čez nekaj dni so otroci vseeno odšli na igrišče. Naenkrat so Idrijo začeli preletavati vojaški helikopterji, otroci so se spogledali, starši so prišli ponje. Mama se je vrnila domov in spominja se spopadov, ki jih je predvajala televizija. Oče je prišel iz službe prej kot ostale dneve. Mamin stric Toni je bil v teritorialni obrambi na Vojskem in je stražil vojake JLA v domu. Mamin drugi stric Ivan pa je bil v Godoviču. Povedal je, da so bili vojaki v teritorialni obrambi skupaj z gasilci in policaji. Vsi so bili pripravljene, stražili so ter čakali. Vojaški helikopterji so preletavali Idrijo. Bilo je napeto. Mama se spominja, da tiste dni niso nikamor hodili, bili so doma pred televizijo in gledali poročila. Sosedji so pozvonili mami in povedali, da imajo pripravljene nahrbtnike s predmeti, ki so najbolj nujni za preživetje, da bodo odšli v gozd, v naravo. Mamini straši so se zahvalili za skrb, vendar so povedali, da zaenkrat ne bodo odšli nikamor. Spominja se njenih starih staršev, kako so bili zaskrbljeni, kajti preživeli so drugo svetovno vojno. Ljudje so v trgovinah začeli na veliko kupovati hrano.

Pred televizijo in poročili je tako preživljala vseh deset dni in se potem veselila s Slovenci, ko je bila vojna dobljena. Slovenska osamosvojitvena vojna, znana tudi kot desetdnevna vojna, je bil spopad s katerim je Republika Slovenija med 27. junijem in 6. julijem 1991 odbila napad JLA.

Mami pravi, da ji je najbolj hudo, ko se spomni vojne, ker ima v službi sodelavko, ki je v tej vojni izgubila očeta. Bila je deklica, stara le 8 let. Danes je odrasla gospa, ki ima že svoje otroke, vendar je odrasla brez očeta.

Vsi skupaj se moramo zavedati, da je vojna najhujša grozota, ki se lahko zgodi ljudem.

Aneja Kacin

8.C RAZRED | OŠ IDRİJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

KAKO JE ROJSTVO NAŠE DRŽAVE POTEKALO NA NAŠIH TLEH

V 5. razredu sem v šoli pri pouku družbe prvič slišala o vojnih dogodkih, ki so nas pripeljali do samostojne države. Čeprav takrat še nisem tako kot danes poznala zgodovine slovenskega naroda, se spominjam, da smo v razredu pozorneje prisluhnili, ko nam je učiteljica ob koncu šolskega leta pripovedovala tudi o desetdnevni vojni, ki je potekala pri nas. Ker se je to dogajalo v naši neposredni bližini, smo postali še toliko bolj radovedni.

V tem šolskem letu so se mi misli na to obudile, ko me je učiteljica zgodovine spodbudila v razmišljanje ob omembi vojnih veteranov vojne za Slovenijo, ki vsako leto izdajo zbornik s prispevki osnovnošolcev in pričevanjih njihovih sorodnikov o vojnih dogodkih leta 1991 na našem območju. Zgodovinska tematika se mi je zdelo zanimiva, čeprav so moje misli brž zašle k vprašanju, kdo bi mi o tem lahko kaj povedal. Sama sem se rodila že v naši samostojni državi in o rojstvu naše države sem vedela le nekaj splošnih stvari. Obrnila sem se na mojega nonota, ki ga je vojna tematika vedno zanimala. Kadarkoli smo šli v njegov rojstni kraj v Prekmurje in hišo, kjer je živel v svoji mladosti, se spomnim, da sem v njegovi bivši spalnici na nočni omarici vedno občudovala črnobelo fotografijo na kateri je bil ponosen mlad vojak. Z veseljem mi je oživil tudi svoje spomine na slovensko vojno, ki jih čas še ni izbrisal ...

Del vsake narodove zavesti je težnja, da bi bil na svojem ozemlju sam gospodar. V preteklosti smo imeli veliko tujih gospodarjev in nikoli nismo bili povsem samostojni. Nazadnje smo bili v državi Jugoslaviji. Služil sem vojsko v Jugoslovanski ljudski armadi (JLA). V zgodovini nikoli nismo bili povsem samostojni, zato nikoli nismo mogli odločati o svoji usodi. Tako stanje pa ni moglo trajati v nedogled. Razmere v Jugoslaviji so se vedno bolj zaostrovale. Slovenija je na zaostrene razmere v Jugoslaviji odgovorila tako, da je svojo Teritorialno obrambo ločila od poveljstva JLA in napovedala plebiscit o samostojni Sloveniji.

Že v začetku junija pred slavnostno razglasitvijo nove države, se je v zraku čutila napetost in slutnja, da bo prišlo do spopadov z JLA. V Ljubljani je le-ta začela razoroževati teritorialno obrambo. Štab TO je dobil poziv, da morajo oddati orožje, ki so ga imeli spravljene ga v skladišču. Začeli so ga seliti na skrivne lokacije. Skrivna lokacija je bila tudi v bunkerju v podjetju Kolektor. Takrat sem bil poveljnik 3. voda. Pet dni pred razglasitvijo samostojne Slovenije sem dobil tudi sam poziv, da moram oddati vso svojo vojaško opremo na štabu TO v Idriji. Kmalu po tem so me angažirali in me kot civila poslali na lokacije v okolico Idrije. Z vojaškim terenskim

vozilom se nas je kakih pet ali šest odpeljalo na Vrsnik do mesta, kjer vodi pot do Žiri. Vojaške enote so pošiljali povsod, kjer je bil pričakovan udar JLA. Bali smo se, da bodo okoliške poti uporabili za vožnjo do slovenskega mejnega prehoda v Novi Gorici, kajti njihov glavni cilj so bili predvsem mejni prehodi in letališče Brnik, da bi bila Slovenija odrezana od sveta. Na Vrsniku, kjer smo bili mi, so bile postavljene barikade 'španski jezdeci', ki bi zadržale tanke in vojaška vozila JLA. Bili smo nastanjeni v bližnjem gozdu na hribu. Nekateri so imeli strelno orožje. Bili smo v pripravljenosti. Nekaj dni smo se tako izmenjevali. Spali smo doma. Spomnim se, da so nam prijazni domačini postregli s čajem in klobasami. Mimo nas vojaška vozila in tanki na srečo niso šli, ker so ubrali drugo pot proti mejnemu prehodu.

Med tem časom, ko smo bili v pripravljenosti, smo izvedeli, da so se ponekod neoboroženi prebivalci odločno uprli agresiji, žal pa je bilo življenje za barikadami marsikje drugačno, saj so jih vojaki JLA tudi uspešno prečkali. Imeli so neprimer- no boljšo opremo kot slovenska teritorialna obramba, a je bila naša zmağa v dobri strategiji in taktiki.

In kaj naj povem ob koncu? Rad igram šah in včasih me ta igra spomni tudi na vojno – kdaj bo kdo koğa 'pojedel', ga vrgel s polj, kdo bo komu napovedal šah/mat ali pa bo prišlo do remija? Taktiziranje ... kot bi se bojevali dve sprti strani. Črni in beli. Na srečo se tu borijo le figure.

Po pripovedovanju nonota Avgusta Vukaniča.

Kristina Tominc

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Šestindvajsetega decembra v Sloveniji zaznamujemo dan samostojnosti in enotnosti kot spomin na 26. december 1990, ko so bili razglašeni izidi plebiscita, na katerem so Slovenci glasovali o samostojnosti države. Vendar vodstvu Jugoslavije niso bile všeč slovenske težnje po odcepitvi, zato je prišlo do desetdnevne vojne za Slovenijo, ki je zajela tudi naše kraje.

Med pospravljanjem podstrešja sem naletela na zelo staro skrinjico. V njej so bile tri stvari: pisalo, znamke in črn zvezek. Odprla sem zvezek in izkazalo se je, da je pravzaprav dnevnik moje babice. Brala sem ga vsak večer, preden sem šla spat. Nekega večera sem dnevnik še posebej podrobno opazovala, ko sem opazila, da ima za platnicami zataknjeno pismo. Popisano je bilo s tanko, zavito, pajkovi mreži podobno pisavo. Prepoznala sem jo kot pisavo moje babice. Bilo je pismo, ki ga je napisala svoji sestrični. Z zanimanjem sem začela brati. Glasilo se je takole.

»Draga sestrična!

Dolgo je že odkar sva se nazadnje videli. Zelo rada bi te prišla obiskat, vendar trenutno čas ni ravno pravi. V Sloveniji so stvari vedno bolj napete. Slovenci bi se radi odcepili, vendar to prav nič ne diši našim vodilnim v Jugoslaviji. Teritorialna vojska se pripravlja, prav tako JLA. Kdo ve, kaj bo? Morda bomo Slovenci kmalu živeli v svoji državi, Sloveniji. Si misliš? Kdo ve, morda se kmalu znajdemo v vojni. Nikoli se ne ve, zato smo v stanju pripravljenosti. Pri sosedovih smo si že uredili nekakšno zatočišče v primeru letalskega napada. Pripravili smo si par odej in nekaj hrane za prvo silo. Soseda je blizu poroda, zato smo v skrbeh, kako bo z njo, če pride do vojne. No, mislim, da si dobila občutek, kako je pri nas v Jugoslaviji. Ne bom lagala, vse nas je malo strah. Ljudje so zelo negotovi in imajo vprašanja. Pa vendar, ponosna sem, da sem Slovenka in menim, da si Slovenci zaslužimo svojo državo - Slovenijo. Upam, da ste v Italiji vsi dobro, pozdravi svoje domače. Morda boš, ko boš prišla naslednjič na obisk k meni, prišla v Slovenijo.

Pismo se je končalo s podpisom in fotografijo naše stare hiše. Pospravila sem dnevnik in še dolgo nisem mogla zaspiti, ker sem bila preveč vznemirjena.

Pismo je v meni vzbudilo vprašanja. Kako je bilo »neki« živeti v tistem času, v drugi državi? Kako so ljudje doživljali osamosvajanje Slovenije? Pozabljamo namreč, da je Slovenija mlada država, saj ima komaj 26 let. Marsikdo še danes nosi spomine na osamosvojitve, na odcepitev Slovenije, Upam, da bodo to prenesli na svoje otroke, vnuke in da bo to vedenje o tistem času ostalo prisotno med nami. Biti bi morali ponosni, da smo Slovenci.

Ostali sodelujoči literarni prispevki na sedmem literarnem natečaju »Tudi pri nas je potekalo osamosvajanje Slovenije«

Hana Božič Lapanja	OŠ Cerkno	mentor Roman Eberlinc
Aljaž Čelik	OŠ Cerkno	-II-
Lana Ladiha	OŠ Cerkno	-II-
Janja Lahajnar	OŠ Cerkno	-II-
Tadej Likar	OŠ Cerkno	-II-
Maya Marina Moravec	OŠ Cerkno	-II-
Lara Purgar	OŠ Cerkno	-II-
Tina Balažic	OŠ Spodnja Idrija	mentorica Nataša Hvala
Manca Bizjak	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Maruša Bončina	OŠ Spodnja Idrija	-II-
David Erjavec	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Aneja Gnezda	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Ana in Neža Jurjavčič	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Alja Vita Kržišnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Karin Likar	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Miha Močnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Šan Novak Sedej	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Tjaša Podobnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Eva Poljanec	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Matic Rupnik	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Taja Šinkovec Meden	OŠ Spodnja Idrija	-II-
Ajda Štucin	OŠ Spodnja Idrija	-II-

Anej Bevk Peternejl	OŠ Idrija	mentorica Katarina Uršič
Blaž Grošelj	OŠ Idrija	- -
Katarina Lazar	OŠ Idrija	- -
Zala Lazar	OŠ Idrija	- -
Karolina Mrak	OŠ Idrija	- -
Neli Petrič	OŠ Idrija	- -
Laura Vidmar	OŠ Idrija	- -
Lana Vončina	OŠ Idrija	- -
Nika Vončina	OŠ Idrija	- -
Ivana Čuk	OŠ Črni Vrh	mentorica Darja Rupnik
Maša Felc	OŠ Črni Vrh	- -
Angela Habe	OŠ Črni Vrh	- -
Benjamin Jamšek	OŠ Črni Vrh	- -
Kristjan Likar	OŠ Črni Vrh	- -
Monika Rudolf	OŠ Črni Vrh	- -
Žan Rudolf	OŠ Črni Vrh	- -
Kristina Tominc	OŠ Črni Vrh	- -
Nik Tominc	OŠ Črni Vrh	- -
Petra Žgavec	OŠ Črni Vrh	- -

Hana Božič Lapanja

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

Po pripovedi moje mame:

Začelo se je poletje. Moja mama, ki je bila takrat stara 16 let, stric in babica so odšli z društvom Sožitje na morje v Poreč.

Prvi dan uživanja na morju so po televiziji gledali prenos proslave slovenske osamosvojitve. Predsednik republike Slovenije Milan Kučan je imel slavnostni govor, v katerem je rekel besede, ki si jih je slovenski narod dobro zapomnil: "Danes so dovoljene sanje, jutri je nov dan." Nato so vsi odšli spat z mislijo, da so končno dosegli, kar so izglasovali na referendumu za osamosvojitve.

Naslednji dan so se zabavali in igrali na plaži. Ko so se vrnili v svoje začasno domovanje, so v skupnem prostoru po televiziji videli tanke na cesti, a se niso zavedali, da se vse to dogaja v Sloveniji, dokler niso ugotovili, da se vse dogaja na Vrhniki. Ko so ugotovili, da so zaprli vse meje, so poklicali očeta v Idrijo in ga vprašali, kako je tam. Povedal jim je, da so v Idriji vse trgovine prazne, ker so ljudje vse pokupili za nujno rabo. Vse kleti so zaprli z vrečami peska. Rekel je še, naj nič ne skrbijo. Zaradi zaprtih mej niso mogli domov in turisti niso mogli priti v Poreč. V hotelu so dobili zastonj sobo še za dva dni. Mama mi je povedala, da so se še zmeraj igrali in se kopali, a nikakor se niso mogli sprostiti.

Po dveh dneh so z avtobusom odšli proti meji. Na meji jih je čakal oče Vojko z avtom in jih odpeljal domov. Na cesti so bili sami, le na avtocesti jih je petkrat obkrožil helikopter. Ko so prišli v Idrijo, je bilo tako, kot je dedek opisal. Trgovine so bile prazne in kleti so bile zaprte.

Ko so prišli domov, so povečerali in odšli spat. Sredi noči je kar naenkrat počilo, šipe so se zatresle. Oče je dejal, da bo še vse dobro. Pogledali so skozi okno in celo nebo je žarelo v rdeči in oranžni barvi. Oče je poklical nekam in čez minuto pogovora rekel, da je eksplodiralo skladišče orožja v Črnem vrhu.

Po pripovedi mojega dedka:

Začelo se je poletje, zato je moja družina (Vanja, Andrej in Anica) odšla na morje. Jaz sem moral ostati doma v Idriji v službi. Po televiziji sem gledal prenos govora. Zjutraj sem vstal in na televiziji zagledal tanke, ki so prihajali iz vojašnic v Sloveniji. Na televiziji so kazali prizore iz napadenih mest. Najbolj sem si zapomnil prizor, kjer je človek padel s pločnika in je tank šel kar čezenj. Čez par minut so me sin, hčerka in žena klicali iz Poreča in povedali, da so videli, kaj se dogaja in vprašali, če je vse v redu. Odšel sem na glavni trg pogledat, kaj se v Idriji dogaja.

Ko sem stopil skozi vrata, je bilo vse tiho, vse trgovine so bile prazne. Preprosto vse je bilo prazno. Vse meje so zaprli, zato moja družina ni mogla priti z morja. Dva dni kasneje sem jih odšel iskat na mejo. Vsi so bili zaskrbljeni in zaspani. Peljali smo se po cesti, čisto sami. Nekajkrat nas je obkrožil helikopter. Ko smo prišli v Idrijo, je bilo še zmeraj vse prazno. Idrije še nikoli nisem videl v takšnem stanju. Ko smo prišli domov, smo pojedli večerjo in odšli spat z mislijo, kaj nam bo prinesla prihodnost.

Aljaž Čelik

8.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE

Po pripovedovanju mojega strica

V letu 1991 se je Slovenija hotela odcepiti od nekdanje skupne države in postati samostojna. To republiko Jugoslaviji ni ustrezalo, zato je jugoslovanska ljudska armada že prvi dan po razglasitvi samostojne republike Slovenije, poslala svojo vojsko v Slovenijo.

Samo osamosvajanje se je začelo že leta 1990 v decembru s plebiscitom o samostojnosti republike Slovenije. Leta 1991 je na trgu republike v Ljubljani takratni predsednik Milan Kučan izrekel znamenit stavek »Danes so dovoljene sanje jutri je nov dan«. In res so naslednji dan enote JNA že začele z vojno agresijo na Slovenijo. *To sem napisal po pripovedovanju mojega strica.*

Na začetku vojne so pripadniki JLA zasedli tolminsko pekarno, saj tam niso več hoteli peči kruha za vojsko. To tudi ni bilo tako težko, saj jim je bila pekarna tako rekoč prav pri roki. To je pomenilo, da bi cela Tolminska ostala brez kruha. Da se to ne bi zgodilo, so v cerkljanski pekarni pekli kruh še za Tolminsko. Da so lahko v eni pekarni spekli toliko kruha, so vpoklicali veliko zunanjih pekov in delali so po tri izmene dnevno brez počitka. V pekarno je takrat šel delat tudi moj stric, ki je ravno zaključil šolanje za peka. Ker so delali brez počitka, so tudi popili do tri kave na dan.

Zaradi utrujenosti se godijo tudi nesreče. Tako je mojemu stricu potegnilo roko v napravo za transport kruha. Ko je šel k zdravniku, mu niso upali zašiti rane iz strahu, da gre za natrgane kite. Nato je šel v Ljubljano na šivanje. Do urgence je potreboval pet ur, saj so bile v Ljubljani na Celovski cesti improvizirane barikade slovenske teritorialne obrambe. Zaradi barikad sta vozila kar po mestih zelenicah. Ko pa sta le prišla na urgenco polno ranjencev iz trzinskega boja, ki je potekal na isti dan, je sledil še alarm za letalski napad. Med bivanjem v bolnišnici je stric od ranjencev izvedel nekaj o boju v Trzinu.

V trzinskem boju je padel eden iz med prvih vojakov TO. Zraven so umrli še trije mladi vojaki Jugoslovanske ljudske armade. Ti vojaki so bili zavedeni, da gre za boj proti zunanjemu sovražniku. Med vožnjo na Brnik so v Trzinu obtičali trije transporterji in eno vozilo za zveze.

Med obračanjem se je nerodni voznik transporterja zaril v blato in raztrgal gosence. Zaradi teža so na mostu za barikadami obtičala še ostala bojna vozila. Takrat je bilo videti še vse mirno, a napeto. Domačini so vojake JLA prepričevali, da so narobe obveščeni, kar so tudi bili. Med mirnim dogajanjem je neki domačin na vozilo za zveze narisal nacistični kljukasti križ, ki so ga pozneje spraskali z avtomobila.

Vojaki JLA so po navodilih oficirjev popravili transporter, a so bili že obkoljeni tudi z ljubljanske strani. Niso se hoteli predati, saj so računali na pomoč specialne vojaške enote. Mirno so še naprej čakali na izid pogajanj.

Medtem je Jugoslovanska vojska začela propagandno vojno, saj so z letali metali nad Slovenijo letake, na katerih je pisalo »Vsak vaš odpor bo zlomljen«. Trzin so prej že večkrat preletavali, verjetno zato, da so si ogledali teren. Nato je v Trzinu pristal helikopter z vodo in hrano za vojsko. JLA je takrat s helikopterja spustila pripadnike specialne vojaške enote. Zaradi naših strelav se niso vsi uspeli izkrcati. Na strani TO so se končno odločili za napad. Vnel se je srdit boj. Že med bojem so prispela reševalna vozila iz ljubljanskega kliničnega centra. Nudili so jim tudi takojšnjo prvo pomoč. Med bojem se je en transporter hotel premakniti, pa je obtičal v sosednji hiši. Iz drugega pa je skočil vojak, ki je padel pod streli naših, tretji transporter pa so naši uničili s protitankovskima raketama ARMBRUS.

Kmalu se je predal prvi vojak, nato pa se je predalo še sedem vojakov. Streljanje se je umirilo. Posadka zadnjega transporterja, ki je štela deset članov, se je vdala šele po dolgih pogajanjih. Oba delujoča transporterja so naši skrili v gozdu, ju popravili in uporabili za nadaljnje boje.

Lana Ladiha

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Naša majhna država Slovenija od nekdaj ni bila samostojna. Do leta 1991 je bila namreč ena izmed bivših republik nekdanje Jugoslavije.

Ker so Slovenci spoznali, da na mnogih področjih (gospodarstvo, sociala ...) enostavno niso združljivi z drugimi jugoslovanskimi narodi, so se odločili, da bi šli na svoje in tako postali samostojna država.

23. decembra 1990, so izvedli volitve, na katerih se je odločalo za tako imenovano odcepitev. Kar 88 odstotkov volilnih upravičencev je glasovalo za samostojno Republiko Slovenijo.

V juniju, natančneje 25. 6. 1991, pa je slovenski parlament sprejel deklaracijo o neodvisnosti Republike Slovenije. Svečana razglasitev državne neodvisnosti, pa je bila dan pozneje na največjem ljudskem shodu v Sloveniji, ki je bil na Trgu Republike v Ljubljani. Ker pa se z razglasitvijo Slovenije ni strinjala jugoslovanska vlada, je jugoslovanska armada v noči razglasitve začela zasedati mejne prehode Slovenije. Želeli so, da bi Slovenijo izolirali oz. odrezali od sveta in jo tako zadržali v Jugoslaviji. Slovenci so se temu družno uprli. Začela se je desetdnevna vojna za neodvisnost.

Vojna se je začela v četrtek 27. junija, ko je oklepna enota Jugoslovanske ljudske armade prestopila državno mejo. Ta dan so padli tudi prvi strelji in padlo je že nekaj žrtev. Tudi v petek 28. junija so z več strani prihajali oklepniki, tanki ... Ta dan so napadli tudi letališče Brnik. V noči s petka na soboto so predstavniki Slovenije in jugoslovanskega predsedstva v Zagrebu sprejeli dogovor o ustavitvi sovražnosti, bil pa je nejasen in do njegove uresničitve ni prišlo. Vojna se je nadaljevala. V nedeljo 30. junija je bil ob 9. uri zračni alarm, saj so z letališča na Hrvaškem proti Sloveniji poletela letala Jugoslovanske ljudske armade, vendar so se kmalu obrnila in vrnila nazaj. V ponedeljek 1. julija, pa so v Črnem Vrhu nad Idrijo razstrelili tudi vojaško skladišče. Ta dogodek omenjam predvsem zato, ker je kraj nam še najbližje. Tudi naslednje dni je bilo napeto, omenim naj še to, da je v tem času umrlo kar nekaj ljudi, večinoma so bili vojaki, policisti ..., večina žrtev je bilo jugoslovanskih državljanov, nekaj pa tudi slovenskih in celo tujih. Bilo je več kot 150 ranjenih. V tem desetdnevnem spopadu pa je bilo uničenih tudi veliko vozil, tankov in helikopterjev.

Vojna se je zaključila v nedeljo 7. junija, saj se je na Brionih sestala delegacija Evropske unije in po pogajanjih so končno sprejeli Brionsko deklaracijo, s katero so bile ustavljene sovražnosti na slovenskem ozemlju.

Ker mene takrat še ni bilo na svetu, sem o tem malce povprašala očeta in mamo.

Oče je dejal, da je to dogajanje budno spremljal predvsem po radiu in televiziji. Spomni se, da je bilo zelo napeto poslušati novice in vsi so se bali, kako se bodo stvari odvile.

Mama pa ima na te dogodke kar močne spomine. Takrat je bila osnovnošolka in ravno so se pričele počitnice. Takoj, ko so se počitnice začele, je odšla k starejši sestri, ki je živela na kmetiji na Gorenjskem. Komaj je začela uživati v počitniških dneh, že se je začela vojna za Slovenijo. Mojo mamo so želeli čim prej pripeljati nazaj domov, tako je kmalu zaključila počitnice pri sestri. Sestrin mož jo je želel peljati domov, a kmalu sta ugotovila, da so vse ceste zastražene in tiste, po katerih bi lahko prišla domov, so bile celo zaprte. Tako sta jo ubrala po hribovskih poteh, a sem in tja so ju tudi tam ustavili vojaki. Na njuno srečo so ju še spustili mimo. Ko je bila doma, je v nedeljo šla tudi k maši. Maša se je komaj začela, ko je župnik dejal, naj vsi odidejo na varno, saj da so letala v zraku in da bo pravkar bombni napad. To se ji je zelo vtisnilo v spomin, bila pa je presrečna, ko so ugotovili, da so se letala obrnila in bombnega napada ni bilo. Povedala mi je tudi, da je v tej vojni izgubila tudi bodočega soseda, ki ga je kar dobro poznala. Bil je fant njene sosede in če ne bi bilo vojne, bi se s Štajerske preselil na naš konec, tako pa je v vojni za Slovenijo žal izgubil življenje.

Pri pisanju tega sem se veliko naučila o tem, kako je nastala naša samostojna država in najbolj me je navdihnilo to, da so Slovenci tako družno stopili skupaj v tako pomembnih odločitvah. Pa tudi pripovedovanje moje mame je bilo zelo zanimivo.

Janja Lahajnar

9.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

MOBILIZACIJA V NOVAKIH

V Novakih so imeli štab v hiši, ki stoji v bližini cerkve sv. Tomaža. Pri tisti hiši se reče na »Čendovš«. Kurirji so takrat hodili od hiše do hiše in tako klicali vse, ki so bili vpoklicani v vojsko. Pripovedovalec mi je povedal, da je tistega dne že prej vedel, da bo moral iti v vojsko. Ob 7h so se morali zbrati (tisti, ki so bili vpoklicani) na takratnem Avtoprevozu (zdajšnje parkirišče pred novo ETO).

Ko so prišli, so tam že čakali avtobusi, a nihče ni vedel, kam kateri avtobus pelje. Pripovedovalec se je skupaj s še tremi prijatelji vsedel na avtobus, ki je peljal v Idrijo. Tam so jih razdelili po letnicah rojstva. Tisti, ki so bili rojeni pred letom 1956, so odšli domov, drugi so odšli naprej v Godovič, kjer so jih nastanili. Tam so jim dali tudi orožje, naboje in ostalo opremo. Določili so tudi, kako bodo na straži. Straža je trajala tri ure, potem se je pripeljala zamenjava s kombijem. Stražili so v Zali. Iz Črnega vrha nad Idrijo in z Vrhnike se je slišal prelet letal in streljanje tankov. V Zali so bili od štiri do pet dni. Potem so jih zvozili v Črni vrh nad Idrijo, tam so jih nastanili v seniku. Prav tako so jih še vozili v Zalo. Jedli so večinoma le kakšne sendviče. Nekega dne pa je celo četo zbral poveljnik, izbral je šest ljudi, da so odšli pogledat na hrib v okolici Godoviča, ker so vaščani mislili, da so videli vsiljivce. Izkazalo se je, da je bil to le lažen preplah. Ker so v vaseh pred Zalo dobro zaustavljali nasprotnike, jim v Zali ni bilo treba streljati. Spali so na odejah. V času ko niso bili na straži, so imeli predavanja. Na teh predavanjih so jih tudi obveščali, kaj se dogaja po Sloveniji. Ko je že vse šlo proti koncu, so imeli postroj, da so po vrsti oddajali orožje in vse ostalo. Potem so jih razdelili po avtobusih, ki so jih odpeljali domov.

Pripovedoval vojni veteran Milan

Tadej Likar

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Moj stari ata Silvester Likar se osamosvojitve Slovenije spominja tako:

Leta 1991 se je Republika Slovenija odločila za samoodločbo in osamosvojitve. Takratna zvezna država Jugoslavija je sklenila, da zasede vse državne meje in letališče Brnik v Sloveniji. Temu se je Republika Slovenija uprla in takoj organizirala našo teritorialno obrambo in policijo. Ko je JLA (Jugoslovanska ljudska armada) začela z napadom, so naši teritorialci na to odgovorili z zaporo cest. Ob enem takem dogodku je pri nas na Primorskem prišlo do spopadov v Rožni dolini. Tam je bila naša teritorialna obramba uspešna ter je razorožila napadalce.

Ko se je vojska JLA napotila z Vrhniko proti Ljubljani in Brniku, so v Ljubljani naleteli na zaporo ceste. S tankom so potiskali s ceste avtobuse in težka vozila in nadaljevali pot proti Brniku. Tam so spet naleteli na zaporo ceste, prišlo je do spopadov.

V naši občini je prišlo do precej velike eksplozije v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Največji spopadi so bili v Šentilju in Gornji Radgoni, tam so padle prve žrtve.

Maya Marina Moravec

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

MIRAN REJEC – VOJAK V 10-DNEVNI VOJNI

»Orožja mi ni bilo potrebno uporabiti in za to sem še danes zelo hvaležen«

Meseca decembra nam je učitelj zgodovine ponudil, da napišemo pripoved vojaka, ki je sodeloval v 10-dnevni osamosvojitveni vojni. 26. decembra pa praznujemo dan samostojnosti in enotnosti, ko smo leta 1990 Slovenci na plebiscitu izglasovali, da želimo imeti samostojno državo. Sama se teh dogodkov seveda ne morem spominjati, saj me takrat še ni bilo, rodila sem se mnogo let za tem. Moja mama je bila stara 15 let, moj oče pa bi moral ravno v tem letu k vojakom, vendar ga zaradi bolezni niso sprejeli. Oba se sicer spominjata teh dni, a mi o tem nista znala povedati veliko. Za pomoč sem prosila svojega dedka Slavka, ki je tudi lastnik Vojnega muzeja v Idriji. V 10-dnevni vojni tudi sam ni sodeloval, saj je bil takrat vojaščine že oproščen, zato je poklical svojega dolgoletnega prijatelja Mirana Rejca iz Tolmina. Povabil ga je v Idrijo in v četrtek, 28. decembra 2017, sem prisluhnila njegovi pripovedi in jo po posnetku tudi zapisala.

Miran Rejec se je rodil leta 1971, danes je star 46 let, otroštvo je preživel v Tolminu, kjer s svojo družino živi še danes. 19. marca leta 1990 je bil kot 19-letni fant vpoklican v vojsko. Služil jo je kot takrat vsi mladi fantje daleč od doma. V Jakovem pri Beogradu je kot desetnik služil vojaščino v enoti protizračne obrambe. 23. februarja 1991 se je vrnil domov, po 14 dneh se je zaposlil v domačem podjetju Metalflex in tam je delal do konca maja, ko so ga prvič vpoklicali v TO. Odšli so na tridnevno usposabljanje v Kostanjevico na Krasu, nato se je vrnil domov.

Kmalu se je začelo govoriti, da bo vojna. Poklican je bil v Drežnico, kjer je bil 20. junija 1991 zbor vojakov. V Drežnici so se pričele priprave, vojake so opremili z novimi puškami in vadili streljanje v Drežniških Ravnah. Nastanjeni so bili v tamkajšnji osnovni šoli. 25. junija zvečer so proslavljali osamosvojitve Slovenije, a že naslednje jutro, 26. junija, so sporočili, da vojaki zapuščajo kasarne. Njega in še dva sovojaka so poslali na razgledno točko, od koder je bil razgled nad celotno kobariško dolino. Opazovali so, če kamioni oz. vojska zapuščata kasarne (današnji trgovski center v Tolminu) v Tolminu in se premika proti mejnemu prehodu. Dopoldne so torej opazovali promet oziroma, če se po dolini kaj posebnega dogaja. Kasneje so se zbrali na zbornem mestu v Drežnici. Popoldne so se odpravili v vas Svino v bližini Kobarida, od koder so se po stari poti odpravili do mejnega prehoda Robič. Tam so jih razdelili v dve skupini, ena skupina je odšla na mejni prehod Livek, kjer je bila karavla, druga skupina pa je ostala na mejnem prehodu Robič.

Miran je bil tisto noč dodeljen na stražo skupaj s še enim vojakom iz kobariške čete. Imeli so tri ali štiri stražarska mesta. Stražila sta ob reki Nadiži. Spominja se, da je bila tista noč »vesela«. Kmalu po prihodu na stražarsko mesto, ju je zajela

huda nevihta. Ob močnem deževju je pihal tudi močan veter, bila sta premražena in mokra do kosti. Celo noč sta v strahu napeto pričakovala prihod vojske na mejni prehod, a se na njuno srečo to ni zgodilo. Razen močnega neurja in strahu je bila noč dokaj mirna. Zjutraj sta bila odpoklicana s stražarskega mesta. Nastanili so jih v staro osnovno šolo na Robiču, kjer so se naspali. Istega dne so se začela pogajanja, ki jih je na mejnem prehodu Robič vodil gospod Zdravko Likar iz Kobarida. Na mejnem prehodu Livek pa je pogajanja vodil poveljnik karavle Jože Stric, ki je vojake hitro prepričal k vdaji. Karavlo so zavzeli naši vojaki, vojake na nasprotni strani pa so peljali v ujetništvo, sicer ne v pravem pomenu, le odhoda v kasarno jim niso dovolili. Nekaj vojakov, ki so si to želeli, so poslali domov, tisti, ki pa domov niso hoteli, so ostali v ujetništvu. Na Robiču, kjer so potekala pogajanja, so ostali tri dni ter čakali, kaj se bo zgodilo.

Po treh dneh je gospod Likar rekel, da bodo ta dan potekala še zadnja pogajanja. Če dogovora ne bodo dosegli, bodo poizkušali prehod zavzeti. Miran se spominja neprijetnega občutka ob misli, da bo mogoče potrebno tudi streljati. K sreči so dogovor dosegli, vojaki so se predali in z nekaj avtobusi so jih odpeljali proti Tolminu. Miranovi četi je bilo ukazano, naj se skrijejo, da ne bi nastala panika. Zajeti vojaki namreč niso želeli predati svojega orožja, a bi ga uporabili le v sili. Kobariška četa pa je takrat odšla na mejo in skupaj s carino ter policijo varovala mejni prehod.

Po opravljeni nalogi je Miran dobil nekaj prostih dni in odšel je domov. Po prihodu domov se je najprej stuširal, nato pa se je odpravil na obisk k svojemu dekletu, ki je živela tik nad kasarno. Miranova mama je temu seveda nasprotovala, saj jo je bilo za sina strah. On pa je menil, da se mu ne more zgoditi nič hudega. Na pot se je odpravil zvečer, ko je bila že tema. Nad kasarno je bilo že vse zastraženo. Stražarji, policisti in teritorialci so ga vprašali, kam gre, pojasnil je, da k puncu. Ta večer pa se mu je pripetil neljubi dogodek. Prvič v celi vojni ga je res zaskrbelo za lastno življenje. Domov se je vračal pozno ponoči, ura je bila že čez polnoč. Ko se je vzpenjal nad kasarno, je s coklo udaril v stopnico. Takrat se je s stražarskega mesta zaslišalo »klik, klik« – naboj je bil vstavljen v puškino cev. Miran si je mislil, kaj zdaj. Če se bo stražar prestrašil, bo streljal, vendar je srečno prispel na vrh stopnic. Srce mu je močno bilo, zavedel se je, da je bila takrat verjetno prav vanj namerjena puška. Prišel je domov, kjer ga je že čakala mama, saj je dobil ponoven poziv. Takoj se je preoblekel in odšel na zborna mesto v Loče, kjer je vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne.

Zjutraj so jim dodelili stražo nad kasarno. Paziti so morali, da vojaki iz kasarne ne bi bežali, saj jih je v prvih dneh kar nekaj pobegnilo. Tam so bili tisti dan do večera, ko je nekaj vojakov iz čete dobilo prost večer. Odpravili so se v Volče, da se

malo poveselijo, vendar se je nepremišljenost tega dne za enega izmed vojakov skorajda slabo končala. Iz Volč se je namreč vračal peš, vendar je zašel s ceste in po kolovozu prišel naravnost v kasarno. Stražar na srečo ni streljal, čeprav je bil vojak oblečen v uniformo TO in bil oborožen s puško. Stražar ga je ustavil, ga razorožil in ga predal policiji. K sreči se je vse dobro končalo.

Naslednji dan je bila Miranova četa zaradi veseljačenja kazensko razporejena na Livek, v bližino karavle v Livških Ravnah. Tam je namreč ostalo nekaj vojakov, ki se niso hoteli predati. Ostali so na Livku in čakali, da se bodo vojaki v karavli predali. Vedeli so, da bo do tega moralo priti, saj so bili tam odrezani od sveta.

Na Livku je četa ostala tri dni, prehranjevali so se v eni od domačih gostiln ter čakali, da pride do predaje. Miran pa se živo spominja, da so domačini že prvi dan, ko so izvedeli, da gor prihaja vojska, podrli na cesto toliko dreves, da je njihova četa porabila cel dan, da so prišli skozi. Spominja se tudi poguma domačinov, ki bi, če bi bilo treba, pomagali kar z lovskimi puškami. Zato Miran pravi, da so imeli več dela s tem, da so mirili domačine. Vojaki so se v nekaj dneh mirno predali, do zapletov ni prišlo. Po teh dogodkih je Miran ponovno dobil en dan odpusta.

Kmalu je bil ponovno pozvan, a ostala jih je le še peščica. Dobili so »pinzgauer« – avstrijsko terensko vojaško vozilo, s katerim so se prevažali do stražarnic in jih pregledovali, da vanje ne bi kdo vlamiljal. Ti pregledi so trajali približno tri dni. Potem se je vse začelo umirjati, takrat se je že vedelo, da v Tolminu ne bo večjih incidentov. Vojska je vedela, da je kasarna tako v Tolminu kot tudi v Bovcu obkoljena, cesto do Gorice ali do Cerknega pa bi lahko brez večjih težav onesposobili. Vojaki namreč niso imeli težkega orožja, le nekaj topov in minomete, tako se je vse umirilo.

Kasarne v Tolminu vojaki niso zapustili še dobre tri mesece. Zadnji konvoji vojakov so se iz naših krajev odpeljali 26. oktobra 1991.

Mirana sva ob zaključku z dedkom zaprosila še za nekaj pojasnil. Povedal je, da se je njegova enota imenovala »Lisičke«. Oboroženi so bili s puškami kalašnikov, nemškimi puškami MP 40 in jugoslovanskimi puškami M 70 – to je pehotno orožje. Miran je ocenil, da so bili bolj slabo oboroženi.

Pojasnil je še, da je bil komandant kasarne v Tolminu gospod Kojić, katerega čina ne ve, bil pa je oče njegove sošolke. Zanj je povedal, da je na začetku celo grozil, vendar so ga kmalu pomirili. Stikov z vojaki v karavlah niso imeli, torej niso vedeli, kdo pravzaprav so bili. Miran je od vseh spoznal le gospoda Jožeta Strica, ki je kasneje prestopil k njim in še danes, ko se srečata, se pozdravita.

Čisto za konec sem ga vprašala, ali je moral v teh nekaj tednih na koga streljati. Pravi, da mu orožja ni bilo potrebno uporabiti in da je za to še danes zelo hvaležen.

Po posneti pripovedi Mirana Rejca iz Tolmina

Lara Purgar

6.B RAZRED | OŠ CERKNO

MENTOR: ROMAN EBERLINC

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Neustavljiva težnja vsakega naroda je, da je na svojem ozemlju sam gospodar. Slovenski državi zgodnjega srednjega veka sta bili Karantanija in Karniola, potem pa smo Slovenci vse do leta 1918 ostali pod oblastjo tujih gospodarjev.

Slovenska država se je drugič oblikovala med obema vojnama med leti 1941 do leta 1945, obakrat pa se je izgubila v jugoslovanskih okvirih. Republika Slovenija je imela po drugi svetovni vojni vse elemente države, le samostojna ni bila, zato ni mogla sama odločati o svoji usodi.

Slovenija je Jugoslavijo v procesu demokracije precej prehitela, zato so v Sloveniji januarja 1990 razpisali večstrankarske volitve. Že aprila 1990 so slovenski volivci odšli na prve večstrankarske volitve po drugi svetovni vojni.

Takrat so se opozicijske stranke združile in enotno nastopile kot Demos. Ta je kmalu začel uresničevati program osamosvajanja Slovenije.

Do vojne za Slovenijo je prišlo zaradi nasprotovanja slovenskim težnjam po demokratizaciji. Ker so bili predlogi SR Slovenije po drugačni ureditvi odnosov zavrnjeni in ker se je velikosrbski pritisk nenehno stopnjeval, najprej na Kosovu in nato vedno bolj grozeče tudi v drugih delih Jugoslavije, se je decembra 1990 na referendumu velika večina prebivalcev Slovenije odločila za samostojno in neodvisno državo. Oborožen nastop proti demokratičnim spremembam v Sloveniji in na Hrvaškem je JLA začela pripravljati že po večstrankarskih volitvah maja 1990, in sicer z odvzemom večine orožja Teritorialni obrambi.

K razpadu Jugoslavije je bistveno prispeval nastop velikosrbskih sil s Slobodanom Miloševićem na čelu. Ideja o veliki Srbiji in o obračunu z drugače mislečimi je imela zagovornike tudi v vrhu armade, čeprav je velik del oficirjev JLA ob pripravah na obračun dolgo verjel, da gre za obrambo jugoslovanske ideje o enakopravnosti narodov.

Vojna za Slovenijo je potekala deset dni, zato ji pravimo tudi desetdnevna vojna.

SREDA, 26. JUNIJ

Slovenska skupščina je sprejela ustavni zakon o samostojnosti 25. junija leta 1991. Na mejnih prehodih so bile jugoslovanske table. Vojaško-policijski nastop je bil v prvi fazi usmerjen proti slovenskim mejam in letališču Brnik.

Proti mejnim prehodom z Italijo so 26. julija krenile oklepne enote reškega korpusa. Med potjo so naletele na nebranjene barikade in na spontan zelo odločen nastop domačinov.

Čeprav neoboroženi domačini niso mogli zaustaviti prehoda tankov, pa so odločno reagirali proti agresiji, kar je bilo potem značilno za vso Slovenijo. Ta dan

je padel v Divači tudi prvi strel, sprožil pa ga je oficir JLA (Jugoslovanska ljudska armada). Enote za vojaški poseg proti Sloveniji so oblikovali ljubljanski, mariborski, reški, zagrebški in varaždinski korpus ter letalski korpus JLA. Vsi so bili pod poveljstvom 5. armadnega poveljstva v Zagrebu. V Sloveniji je imela JLA približno 22.300 vojakov, slovenska Teritorialna obramba 16.000 pripadnikov, med vojno pa se je število pripadnikov povečalo na 35.200.

Slovenska policija je imela okoli 10.000 aktivnih in rezervnih pripadnikov, JLA pa je imela popolno premoč v orožju in močne oklepne enote s podporo vojnega letalstva. Slovenska vojska in policija sta imeli samo pehotno oborožitev, nekaj protiletalskih topov in minometov vendar niti enega tanka, letala ali topniških enot. Boju z oklepniki so bili namenjeni ročni raketometi Armbrust, obrambi pred nizko letečimi letali pa prenosne rakete.

ČETRTEK, 27. JUNIJ

Vojna za Slovenijo se je začela ob 1:15 ponoči, ko je protiletalska oklepna baterija JLA pri Metliki prestopila državno mejo. Čez eno uro in petindvajset minut je iz vojašnice na Vrhniki proti letališču Brnik krenil 1. oklepni bataljon.

Kolono oklepnikov, ki je prodirala skozi Belo krajino, je sestavljalo 12 bojnih oklepnih vozil. Ko so prišli v Pogance jih je ustavila barikada. Tam so padli prvi streli. Ob 10:30 je kolona odpeljala proti Ljubljani. Na poti v Ljubljano pa jih je ustavila zapora pri Medvedjeku.

Z Vrhnike je proti Brniku oklepni bataljon prodiral v dveh kolonah. Na poti je naletel na barikado iz tovornih vozil. Prvi tanki so na Brnik prišli ob peti uri zjutraj. Zavzeli so okolico letališča Brnik in okoli šeste ure zvečer jih je napadla Teritorialna obramba.

PETEK, 28. JUNIJA

Ponoči so slovenske oborožene sile krepile blokade in novo mobilizirane enote obrambe. Tanki, ki so se peljali proti Šentilju, so morali prenočiti pred barikado v Pesnici. Do sedmih zjutraj so odstranili barikado in tanki so lahko nadaljevali pot proti Šentilju.

IN TAKO SO SE NADALJEVALI VSI DNEVI DO 6. JULIJA.

NEDELJA, 7. JULIJ

Na Brionih se je delegacija Evropske unije sestala s slovensko, hrvaško in zvezno delegacijo. Kljub vsemu temu je slovenska policija ostala suverena na slovenskem ozemlju.

Tako se je vojna za Slovenijo končala in Slovenija je bila samostojna.

Tina Balažic

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

KAKO JE MOJA DRUŽINA DOŽIVLJALA VOJNO

Pripovedovali so mi o tem, kako so doživeli vojni čas. Mama mi je pripovedovala, da je bilo res grozno in da se teh strahov ne da opisati. To moraš le doživeti. Ves čas si ni upala iz hiše, tudi če tu v Spodnji Idriji ni bilo nič takega. Sestra se ne spomni veliko, ker je bila še majhna, a vseeno noče, da se še kdaj ponovi. Ata je sicer prišel iz druge vasi, a ko se je odvijala vojna, je stanoval v Spodnji Idriji. Občutki so grozni, ko se spominjajo teh dogodkov. Pravijo pa, da so se najbolj napete stvari dogajale na meji s Hrvaško.

V šoli nas je obiskal g. Zorko Velikanje, ki nam je predstavil dogajanje v času pred osamosvojitvijo in po njem. Veliko sem se naučila in bilo je zanimivo. Upam, da nikoli več ne bo vojne.

Manca Bizjak

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

O teh dogodkih mi je pripovedoval moj oče. Da bi razumeli, zakaj je do vojne za osamosvojitve Slovenije prišlo, moramo poznati nekaj zgodovinskih dejstev. Slovenija je bila takrat del države, ki se je imenovala Jugoslavija. Vodstvo Jugoslavije je bilo usmerjeno v komunistični režim. Vse odločitve in ureditve v gospodarstvu so prihajale iz Beograda. Slovenija kot takratna republika se je temu uprla in na plebiscitu izglasovala svojo samostojnost 26. decembra 1990. Ob osamosvojitvi se je politični vrh Jugoslavije odločil najprej zagroziti z vojaškim posredovanjem, nato pa vojaško silo tudi uporabiti 27. junija, ko je na mejne prehode in letališča v Sloveniji poslal oklepne enote ter vojake, ki naj bi zavzeli te strateške cilje. Slovenija takrat ni imela vojske, zato je vpoklicala svoje enote teritorialne obrambe, ki so imele nalogo braniti samostojnost nove države Slovenije, ter preprečiti osvojitve ciljev, ki si jih je zastavila Jugoslavija.

Maruša Bončina

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRIJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

V oktobru nas je obiskal gospod Zorko Velikanje. Pripovedoval nam je, kako so ljudje doživljali tiste čase, ko smo se hoteli odcepiti od Jugoslavije.

V Črnem Vrhu smo imeli veliko skladišče orožja in streliva, ki so ga zažgali. To se je zgodilo ponoči. V vasi je bilo veliko škode.

Moj dedek mi je povedal, da so bili takrat vsi ljudje zelo pogumni in niso obupali. Slovenci moramo biti ponosni na to, da imamo svojo državo.

David Erjavec

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRIJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

Desetdnevna vojna se je začela leta 1991, trajala je od 27. 6 do 6. 7. Borili sta se Slovenija in Jugoslavija za osamosvojitve Slovenije. Takrat je moj stric Matjaž hodil v Črni Vrh k svoji ženi. Bil je tudi v vojski. Nekega dne je v Črnem Vrhu odjeknila eksplozija v skladišču orožja. Ob tej eksploziji so pokale šipe po številnih hišah v kraju, nekje je tudi odneslo vrata približno en meter stran. Na mestu, kjer je bilo prej skladišče orožja, je ostala velika luknja, naokrog je razneslo tudi veliko orožja.

V tej vojni je bilo tudi veliko žrtev in ranjenih, nekaj so jih tudi ujeli jugoslovanski vojaki. Takrat Josipa Broza Tita ni več bilo, ker je umrl leta 1980. Vojna se je končala, ko je zadnji vojak JLA zapustil koprsko pristanišče. Slovenija je bila osvobojena.

Aneja Gnezda

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

SPOMIN NA OSAMOSVOJITVENO VOJNO

V oktobru nas je obiskal gospod Zorko Velikanje, predstavnik Območnega združenja vojnih veteranov za Slovenijo Idrija – Cerknno. Zato sem malo povprašala svojo nono, ki je doživela zanimiv dogodek v tistih časih.

Tistega dne, pravi nona, ne bo nikoli pozabila. Pove, da so že ves dan poslušali radio. V Črnem Vrhu, kjer so živeli, je bilo veliko skladišče orožja. Nameravali so ga razstreliti. In prav res nepričakovano so zaslišali eksplozijo in zelo močan potres. Razbilo se jim je nekaj oken kot ostalim hišam v bližini. A vse, kar je ostalo od eksplozije, je bila velikanska luknja v tleh. In tisti dan je bil stah in trepet. Nona zraven pove še to, da je najprej mislila, da so jih prišli napast.

Takrat je bilo zagotovo zelo pestro, saj je bila vojna. Nekaterih stvari si sploh ne morem predstavljati. A zagotovo tisto, kar res šteje, je to, da smo osamosvojili Slovenijo in dobili svojo državo.

Ana in Neža Jurjavčič

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRIJA

MENTORICA: NATAŠA HVALA

VOJNA

Vojna ni lepa stvar,
nekje zaneti požar.
Mnogi vojn se bojijo,
mnogi se proti vojnám borijo.

Vojna je pri nas
trajala deset dni,
nekje pa tudi
pet let.

Alja Vita Kržišnik

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRIJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

VOJNA ZA SLOVENIJO

Vojna za Slovenijo se je pričela 27. 6. 1991 in končala 6. 7. 1991. Vojna je zahtevala 14 žrtev. Moj oče je bil v službi, kjer je spremljal dogodke, ki so se dogajali drugod po Sloveniji. Domov so prinesli poziv, na katerem je pisalo, kje se dobijo naslednji dan. Mesto sestanka je moralo ostati tajno. Vojaki JLA so bili v Črnem Vrhu, kjer je bilo skladišče streliva. Bližnje vojašnice so bile: Vipava, Vrhnika, Tolmin.

Vojaki teritorialne obrambe so se zadrževali ob glavnih prometnih cestah in opazovali vojake JLA. Ko je prišlo do eksplozije skladišča v Črnem Vrhu, so popokale okna hiš, poškodovane so bile strehe in s tem tudi podstrešja hiš. Ostanke orožja pa so ležali tudi 100 m stran od eksplozije. Poveljnik skladišča se je skrival v gozdu med Črnim Vrhom in Ajdovščino, po nekaj dneh pa se je vdal vojakom Slovenske vojske.

To je bila neprijetna izkušnja, ki si jo bom zapomnil za celo življenje. Zelo malo smo spali, saj smo bili pod pritiskom, da nas bi poklicali v teritorialno obrambo. Vsak je imel svoje orožje, s katerim smo branili naše domače ozemlje.

Karin Likar

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

VOJNA

Vojna ni lepa stvar.
Sreča nam je pomagala k samostojni,
lepi državi.

Naši stari starši so se borili
in jo osamosvojili.
Zdaj ponosni smo Slovenci,
ker imamo jo.

Ne bomo pozabili,
kako težko za naš narod je to bilo.
Vedno bomo občudovali in o tem pisali,
kaj vse smo potrebovali, da imamo jo.

Vedno se učili bomo o naših prednikih,
ki so trpeli in v mislih imeli samostojno državo.

Zdaj država naša živi
in lepota jo krasi.

Miha Močnik

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRIJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVOJITVENA VOJNA ZA SLOVENIJO NA IDRIJSKO-CERKLJANSKEM PODROČJU

26. 6. 1991 se je začela osamosvojitvena vojna za Slovenijo. Opisal bom izkušnje svojega dedka med bojevanji.

Bil je kurir in nosil je vpoklice za teritorialno obrambo na območju KS Otalež. To je delal tudi ponoči. Na začetku so mu rekli, naj bo v stalni pripravljenosti za raznašanje pisem. V štabu v Otaležu so mu dali pisma in z motorjem je šel, kamor je bilo treba.

Ko so po poročilih slišali, da so vzletela letala, je dedek peljal avto v gozd. Tudi načrtovano asfaltiranje poti do hiše, ki naj bi ga izvedli prvi dan vojne, je moralo počakati. Prav tako je bil v zamudi njegov sin, ki je ravno na začetku vojne v Ljubljani pisal popravni izpit. Po televiziji so gledali, kako v Ljubljani tanki teptajo vse pred sabo. Zelo so bili v skrbeh zanj.

Ves čas so spremljali poročila in si oddahnili, ko so povedali, da so se na Brionih dogovorili za mir, in potem, ko so zadnji vojaki zapuščali Slovenijo.

Šan Novak Sedej

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

EKSPLOZIJA SKLADIŠČA OROŽJA

V Črnem Vrhu je bil lep dan. Stric se je odpravljaj na večerni sprehod. Povedal mi je tudi, da je prejšnji dan kupil nova okna za celotno hišo. Ko je prišel s sprehoda, je povečerjal skupaj s teto. Po večerji sta se oba odpravila spat. Enkrat ponoči pa je slišal glasen pok. Strica je vrglo na noge. Zagledal je, da so stekla v spalnici razbita na koščke. Ko je pogledal še v kuhinjo in jedilnico, tam tudi ni bilo več stekla. Pogledal je ven v noč in zagledal, da je skladišče orožja izginilo. Zazdelo se mu je, da so sovražniki razstrelili skladišče orožja. Seveda ni bil edini, ki so mu popokala okna. To se je zgodilo vsem tam okrog. Zavedel se je tudi, da si bo moral ponovno kupiti in namestiti nova okna.

Tjaša Podobnik

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Napisala bom nekaj o osamosvajanju Slovenije leta 1991 na območju sedanjih občin Idrija in Cerklje, kar so mi povedali sosede in starši.

Cela osamosvojitvena vojna je trajala 10 dni, od 26. junija do 7. julija, leta 1991. V vojni so bili udeleženi Jugoslovanska Ljudska armada (JLA), Ljudska milica in Teritorialna obramba. V Teritorialni obrambi so bili vojaki iz idrijske občine. Njihove enote so bile po vseh okoliških planotah, vaseh in v mestu. Trije ali štirje vojaki so nadzorovali ceste in promet v križiščih. Prvega julija, okoli pol treh zjutraj je prišlo do požara in eksplozije, ki je uničila skladišče orožja JLA v Črnem Vrhu nad Idrijo. V skladišču je bilo orožje slovenske teritorialne obrambe. Na koncu vojne je bilo v Teritorialni obrambi in Ljudski milici 19 mrtvih in 182 ranjenih. V Jugoslovanski Ljudski armadi (JLA) pa je bilo 44 ljudi mrtvih, 146 ranjenih in zajetih.

Eva Poljanec

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

OSAMOSVOJITVENA VOJNA

To zgodbo mi je povedal moj ata.

V vojni za Slovenijo so sodelovali prebivalci vseh starosti. Tudi moj ded je v nočnih urah stražil pred pomembnimi objekti v naši občini (Mestna hiša, bolnica itd.). Na cestah do Idrije so bile postavljene izvidniške patrole, če bi prišlo do prihoda JLA. Na določenih mestih je bilo nastavljeno tudi razstrelivo, da bi fizično preprečili приход vojske. V naši okolici je najbolj odmevala eksplozija v Črnem Vrhu nad Idrijo, kjer je razneslo skladišče municije in orožja. Bolj srečno pa se je končala predaja skladišča na Šentviški gori, ki ga je JLA miroljubno predala Teritorialni obrambi. Večino orožja se je pripeljalo za potrebe Teritorialne obrambe v tajna skladišča (Hydria, Kolektor, gasilski dom, rudnik). Na splošno pa je tudi med idrijskim prebivalstvom vladala predanost in domoljubje ter prepričanje, da bodo s svojim ravnanjem prispevali k boljšemu življenju v novi državi, kar je tudi pripomoglo k hitremu in uspešnemu koncu agresije na Slovenijo in osamosvojitvi naše države.

Matic Rupnik

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

NAPOVED ZRAČNEGA NAPADA

Bilo je dopoldne. Moja mama in teta, ki sta tedaj imeli 13 in 14 let, ter moj stric, ki je imel tri leta, so gledali televizijo. Sporočili so, da bo zračni napad in naj se skrijejo v zaklonišča. Vsi so se zapirali v hiše, medtem ko so oni šli peš iz hiše pa do 1,5 km oddaljene kmetije. Ko so prišli, je njihova babica ležala na kavču. Nihče ni vedel, kaj se dogaja. Niso imeli televizije, imeli so le radio. Vsi so šli v hišo in prižgali radio. Potem je poklical moj dedek, ki je bil takrat v službi na Avtoprevozu v Idriji. Zelo ga je skrbelo. Rekel je, da so v Idriji ljudje vsi zbegani, hodili sem ter tja, čez nekaj minut pa ni bilo nikogar. Rekel je tudi, da se morajo skriti v staro klet, če bo res kaj. Na koncu ni bilo nič. Takšnega olajšanja, kot ga je bilo čutiti takrat, že dolgo ni bilo.

Drugačen je primer mojega očeta. Takrat so ravno delali v gozdu. Imel je 17 let. Cel dan so delali. Ko so prišli domov, so po radiu slišali novice o vojni. Nič jim ni bilo jasno. Naslednji dan je prispel stric z novicami. Vsi so bili šokirani. Takih trenutkov, mislim, si nihče ne želi podoživeti.

Taja Šinkovec Meden

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

DAN SAMOSTOJNOSTI

Vojna se je začela 27. 6. 1991, končala pa 6. 7. 1991. O svojem doživetju mi je pripovedoval moj stric.

Po proslavi ob dnevu samostojnosti, 25. 6. 1991, me je v noči na 26. ob dveh zjutraj zbudil zvonec. Rekli so mi, da naj se javim v štab teritorialne obrambe v Idriji. Kurir me je odpeljal v štab, kjer so že čakali trije fantje. Razdelili so nam avtomatsko orožje in municijo, obleko smo vzeli pa že od doma. Ob štirih zjutraj smo sedli v kombi in se odpeljali. Nismo vedeli, kam nas peljejo, šele na cilju sem opazil, da smo prišli na Vojsko. Bili smo v pripravljenosti. V noči na 1. julij nas je zbudila eksplozija municije, ki je bila v skladišču v Črnem Vrhu, saj se je udarni val čutil prav do sem. Imeli pa smo tudi skrivališče oz. pribežališče za mlade vojake, ki so pobegnili iz JLA. Vsem, ki jim je uspelo pobegniti, smo dali zatočišče, dokler jih niso starši prišli iskat. Dokler so čakali na domače, so nam pripovedovali dogodivščine, ki so se zgodile na begu. Iz Trebuše na Vojsko jih je vozil sin. Zanimivo je ravno to, da je tradicija šla iz roda v rod, saj je že oče pomagal partizanom, ker jih je prevažal s konjsko vprego med 2. sv. vojno.

Ajda Štucin

7. RAZRED | OŠ SPODNJA IDRİJA
MENTORICA: NATAŠA HVALA

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Slovenska osamosvojitvena vojna ali vojna za Slovenijo, znana tudi kot desetdnevna vojna, je bil spopad, s katerim je Slovenija izbojevala svojo samostojnost. Med narodi v bivši Jugoslaviji so že prej nastajali spori, po Titovi smrti pa so se še okrepili. Slovencem je bilo vsega dovolj, zato so hoteli postati samostojna država. 23. decembra je potekalo splošno glasovanje, na katerem je večina volivcev glasovala za to, da Slovenija postane samostojna in neodvisna. Po pol leta priprav, 25. junija 1991, je bila razglašena Republika Slovenija. Že dan potem se je začela vojna. Desetdnevna vojna je bila prvi oboroženi spopad v Evropi po drugi svetovni vojni.

Na območju današnje občine Idrija-Cerkno ni bilo resnejših spopadov. V Spodnji Idriji je bilo veliko oboroženih policistov, največ v križiščih. Moške, ki so že odslužili vojsko, so poklicali nazaj v obrambo. Vsake toliko časa je po nebu priletel kakšen helikopter. Ljudje so po televiziji spremljali dogajanje po Sloveniji. Vojaki so dobili veliko orožja od jugoslovanske vojske, zelo veliko ga je bilo v skladišču v Črnem Vrhu. To skladišče je takrat razneslo in njegovi ostanki so ležali do doma starih. Veliko orožja so tudi pokradli in prodali drugim vojakom. Tudi moj nono je stražil Rotomatiko v Spodnji Idriji.

Upam, da se taki spopadi ne bodo več ponovili.

Anej Bevk Peternelj

8.B RAZRED | OŠ IDRİJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

KAKO SO MOJI SORODNIKI DOŽIVLJALI OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

Po pripovedi maminega strica

Na začetku vojne sem bil direktor idrijskega muzeja, moja naloga je bila, da sem potoval do znamenitosti na idrijsko-cerkljanskem območju, da sem jih varoval z modrim križem. (Haška konvencija je prva mednarodna pogodba, ki se osredotoča izključno na varstvo kulturnih dobrin v oboroženih spopadih, modri križ je bil znak za označevanje kulturnih dobrin).

Prav kmalu, 2. julija pa sem bil vpoklican v teritorialno obrambo. Z vojsko sem že imel izkušnje, saj sem leta 1982 začel služiti v šentviški vojašnici, kjer sem obiskoval šolo za rezervne častnike, nato pa sem bil premeščen v Skopje. Idrija je bila geografsko odmaknjena od glavnih spopadov v vojni za Slovenijo. Razen skladišča v Črnem Vrhu nad Idrijo drugih objektov JLA pri nas ni imela. Kot rezervni partizanski bataljon v sklopu JLA že vsaj leto in pol nismo imeli nobene vaje, niti na nivoju čete. Na pobudo komandanta našega bataljona, Aleksandra Carlija, smo se člani štaba kmalu po začetku spopadov dobili nekega popoldneva v njegovi pisarni. Pogovarjali smo se, kako bi se vključili v obrambo domovine. Rečeno je bilo, naj nas vpokličejo kot celoto, prav to se je zgodilo. Poveljniški kader sej je na srečanju sestel že 2 dni pred vpoklicem. Sam vpoklic je bil pa izveden 2. julija. V poveljstvu sem bil pomočnik komandanta za politično delo v enoti. Mobilizacija je bila zelo dobro izvedena in že isti dan smo zamenjali pripadnike TO na širšem območju idrijskega in cerkljanskega. Prvi dan sva s komandantom pregledala večino vseh mest in vasi. Naša najpomembnejša naloga je bila varovanje širšega območja okrog skladišča orožja in razstreliva v Črnem Vrhu. To nalogo smo tudi uspešno opravili. Na srečo se stvari niso več zaostrovale. Republiška skupščina je 10. julija 1991 sprejela Brionsko deklaracijo, kar je bil odločilen korak za prenehanje sovražnosti v Sloveniji.

Blaž Grošelj

8.A RAZRED | OŠ IDRİJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

OSAMOSVOJITEV IN OSAMOSVOJITVENA VOJNA

Osamosvojitvev je bila velik dosežek v slovenski zgodovini. Je pa prinesla tudi vojno, ki je na srečo trajala le 10 dni. Moj stari ata mi je nekoč pripovedoval o tej 10 dnevni vojni: »Ko so Slovenijo razglasili za samostojno, sva z mojim prijateljem, zdaj že pokojnim, odšla v cerkev zvonit na zvonove. Tistega dne si nisva niti predstavljala, da bi to lahko na slovensko ozemlje pripeljalo JLA (Jugoslovansko ljudsko armad). Naslednjega dne smo po radiu slišali novico, da je JLA zasedla naše meje, vendar jih je Slovenska teritorialna obramba zaustavila. Naslednje dni smo preživljali težke trenutke; Poslušali smo prelete avionov, pokanje pušk ter bombardiranje oddajnikov«. V spomin pa se mi je najbolj vtisnila tale zgodba: » Med osamosvajanjem smo imeli košnjo, zato sem hranil kanto bencina za deskami, če bi prišlo do pomanjkanja. Nisem vedel da ima posoda luknjo in zaradi tega je bencin iztekel. Ko sem to opazil, je bilo že prepozno. Potreboval sem novo posodo in bencin, zato sem se odpravil v Idrijo. V vseh trgovinah so imeli poostren nadzor nad strankami, zato sem moral pokazati osebne dokumente. Mojo ženo pa je presenetilo to, da je lahko kupila naenkrat le 5 kg moke«. Tako se je mojemu staremu atu osamosvojitvev vtisnila v spomin.

Pripovedoval: Aleksander Grošelj

Katarina Lazar

8.B RAZRED | OŠ IDRIJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

OH, SLOVENIJA

Vi Slovenci, narod ste pogumni,
čeprav majhni a priljudni
in srečni da je kaj,
saj državo svojo imate zdaj.

Nikoli nismo je imeli,
a zdaj končno zase smo se zavzeli.
Ker ena in edina je in nikomur je damo ne.

Oh, Slovenija mladenka naša,
ki petindvajsetletna se ponaša,
in radost, up v nas prinaša,
ki gore, morje nam podarja.
Vredno zate se boriti je
Ker najlepša izmed vseh si ti,
In nihče drug te v roke svoje ne dobi.

VOJNA

Ah, vojna ti si kriva,
da mati ne bo več vid'la sina,
da dekl'ca objokuje svojega fantiča,
ki se vrnil ne bo več domov,
je svojo kri prelil na tujih tleh.

Babica mi je pripovedovala,
kako dedka svojega ni poznala.
Rekla je: nihče ne ve, kje padel je.
Njegova kri napolnila je zemljo,
in tam zdaj rožice cveto.

Naposled po vseh žrtvah vojno smo dobili,
in se kot narod osamosvojili.
Zdaj Slovenci državo svojo imamo,
le to naš cilj je bil.

Zala Lazar

9.C RAZRED | OŠ IDRIJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

SAMOSTOJNA SLOVENIJA

Zdaj bratje, velika država
se po dolgih letih
skupnega življenja razhaja.

Slovenec – moder, priden in napreden
želi postati na svojem nekaj vreden.

Se enotno družba odloči,
da za novo državo čas napoči.

Slovenija nastane,
a bivši brat na nas plane.

Čeprav ta vojna hitro mine,
kot vsaka pusti bolečine.

Z bojem smo dokazali,
da eno smo postali
in da bi za novo državo vse dali.

Karolina Mrak

9.C RAZRED | OŠ IDRİJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

MED VOJNO NA MATURANTSKEM IZLETU

Oh, končno! Konec 3. letnika gimnazije v Idriji. Bila je sobota, 22. 6. 1991. Vstopali smo na avtobus, ki nas je peljal na maturantski izlet v Španijo za celih 7 dni. Vedela sem, da bo v tistih dneh Slovenija postala samostojna država, nisem pa vedela, kako bo to potekalo.

Po enem dnevu in pol vožnje smo prispeli v Španijo, v nedeljo, 23. 6. Stanovali smo v hotelu, v kraju Costa Brava. Vsak dan smo si ogledali neko znamenitost. Domov smo lahko klicali le iz govorilnic, saj takrat mobilnih telefonov še ni bilo.

Prišel je torek, 25. 6. 1991, ko so Slovenijo razglasili za samostojno državo. Vsi smo bili veseli. Ampak to je bil zadnji dan, ko smo lahko poklicali domov. V četrtek so napovedali vojno. Mi pa tega nismo vedeli, saj so bile prekinjene telefonske zveze s Slovenijo, tako da nobeden od nas ni mogel poklicati. Naslednji dan smo v časopisih prebrali, da je res vojna. Kaj pa smo hoteli. Nadaljevali smo z našim programom.

V petek smo se odpravili domov. Na poti smo se ustavili v Andori. Tam smo šli mimo trgovine in na televiziji so predvajali poročila. Videli smo posnetke s tanki, ki se prebijajo mimo barikad v Sloveniji. Slišali smo tudi, da so nekatere meje s Slovenijo zaprte. Šli smo naprej. Takrat sem prvič občutila strah, da se ne bom mogla vrniti domov.

Prišli smo do mejnega prehoda Rožna dolina pri Novi Gorici. Edino tam smo lahko prišli v Slovenijo. Zvedeli smo, da je cesta Nova Gorica–Ajdovščina zaprta. Prihod do Idrije je bil možen čez Most na Soči. Pri mejnem prehodu so nam ponudili prenočišče v samostanu pri nunah, a smo se soglasno odločili, da gremo naprej. Nismo vedeli, kdaj lahko naletimo na kakšne barikade. In smo. Na srečo so bile to slovenske.

Ko smo prišli v Idrijo, na ulicah ni bilo nobenega človeka. Živela sem v Dolah nad Idrijo in sem potrebovala prevoz. Zato sem odšla na pošto, kjer je bila javna govorilnica. Poklicala sem domov, a ko se je na drugi strani nekdo oglasil, je telefonsko zvezo prekinilo. Trikrat sem poskusila, potem pa sem se peš s težko potovalko odpravila na pot. Na poti mi je nasproti pripeljal ata. Z mamo sta domnevala, da potrebujem prevoz, saj sta vedela, da se tega dne vrnemo s potovanja. Ko sem prišla domov, sem začutila, kako srečna sem lahko, da sem lahko z domačimi, ki me imajo radi.

Naslednji dan, v nedeljo, 30. 6., je jugoslovanska vojska napovedala letalski napad na Slovenijo. Ko smo doma zaslišali sirene, smo se nameravali iti skrit v bližnji bunker. A to ni bilo potrebno, saj so se letala na poti obrnila.

Res sem bila srečna, ker sem bila z družino in tega občutka ne bom nikoli pozabila.

Po pripovedovanju mame Lidije.

Neli Petrič

8.C RAZRED | OŠ IDRİJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

Leta 1990 in sicer 23. 12. se je 93 % slovenskih državljanov odpravilo na plebiscit, na katerem so odločali, ali naj Slovenija postane samostojna država. Po treh dneh so bili razglašeni uradni rezultati plebiscita in kar 95% udeležencev je glasovalo ZA. Pol leta kasneje, 26.6. 1991 je na Trgu republike potekala razglasitev slovenske samostojnosti. Milan Kučan je izrekel znameniti stavek »Danes so dovoljene sanje, jutri je nov dan,« in poslovlili smo se od stare zastave ter dvignili novo. Naslednji dan se je začela desetdnevna vojna za samostojno Slovenijo.

Tako je pripovedovala moja mama:

»Tistih deset dni smo tudi v Idriji opazili posledice vojne. Mesto so preletavala vojaška letala, v Črnem Vrhu pa je razneslo skladišče orožja.

Moj oče je bil takrat še delavec v rudniku, kjer je upravljal rudniško dvigalo. Kadarkoli so ga upravniki poklicali, je moral iti dežurat. Ko je prišel do rudnika, so tam ponavadi že čakali polni tovornjaki orožja, ki je prišlo s Šentviške Gore, kjer je bilo skladišče orožja Jugoslovanske armade. Od tam ga je vzela Slovenska teritorialna obramba, saj so se bali, da bi bilo uporabljeno proti njim. Ko so orožje spravili k dvigalu, je moral vse prepeljati v rove in ga tam skriti, v primeru, da bi bilo potrebno za obrambo.

Tudi mojemu sodelavcu, ki je takrat že delal v lekarni, se je pripetilo nekaj zanimivega. Na cestah na Vrhnikih so postavili vojaške zapore, zato si kombiji za dostavo zdravil niso upali v Idrijo. Tako jim je počasi začelo primanjkovati zdravil. Na veletrgovini Salus so mu predlagali, naj poskuša sam priskrbeti prevoz za zdravila. S takratnim šoferjem rešilnega avtomobila ZD Idrija sta se odpravila v veletrgovino v Ljubljano po zdravila. Tam ga je že čakala naročena pošiljka, ker pa so mu ponudili, da lahko vzame še kaj, kar bi jim prišlo prav, je z zdravili napolnil celoten prtljažnik rešilnega avtomobila.«

Lahko smo srečni, da je v Sloveniji potekal plebiscit kljub takratni nenaklonjenosti ZDA in Evropske skupnosti k osamosvajanju jugoslovanskih republik in da je bilo toliko državljanov enotnih in naklonjenih svoji domovini. Leto 1991 je nedvomno zapisano v zgodovino Slovenije kot prelomno leto.

Laura Vidmar

9.C RAZRED | OŠ IDRIJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

KRONIKA MOJE BABICE ANE

26. 6. 1991

Danes smo razglasili samostojno Slovenijo. Zelo me skrbi za sestro Micko, saj se je v Vrhpolju skupaj z možem in ostalimi prebivalci Vrhpolja uprla. Danes je v Divači odmeval prvi strel JLA.

27. 6. 1991

Armada je napadla Slovenijo, vse se je začelo ob 1:15 ponoči, ko je protiletalska oklepna baterija JLA prestopila našo mejo.

28. 6. 1991

Teritorialci se uspešni branijo. Ponoči so slovenske oborožene sile krepile blokade in novo mobilizirane enote Teritorialne obrambe usmerjale proti zavzetim mejnim prehodom.

29. 6. 1991

Boji še vedno trajajo, čeprav je bilo sklenjeno premirje. Proti večeru pa so se po uspešni akciji miličnikov predali vojaki JLA in zvezni miličniki na mednarodnem mejnem prehodu Vrtojba.

30. 6. 1991

Boji še vedno trajajo. Ob 9. uri so razglasili zračni alarm, saj so z letališč na Hrvaškem poletela letala JLA, vendar so se kmalu obrnila in vrnila na letališča.

1. 7. 1991

Danes ob 3. uri zjutraj je prišlo do požara in eksplozije skladišča orožja v Črnem Vrhu, uničila ga je JLA. JLA nas bombardira, zvečer je bilo sprejeto premirje.

2. 7. 1991

Danes so mojega sina Damjana poklicali v vojsko. Teritorialci so sprožili veliko nabojev v boju proti JLA.

3. 7. 1991

Danes je iz vojašnic v Beogradu krenila proti Sloveniji gardna oklepno mehanizirana divizija, vendar je zaradi okvar iz ure v uro vedno večji del vozil obstal ob cesti in pohod proti Sloveniji je propadel.

4. 7. 1991

Teritorialna obramba je zasedla vse mejne prehote. Enote JLA se vračajo na Hrvaško.

7. 7. 1991

Damjan je prišel domov. Na Brionih se je sestala delegacija Evropske unije s slovensko, hrvaško in zvezno delegacijo. Po petnajsturnih pogajanjih so sprejeli Brionsko deklaracijo, s katero so končali vojno za Slovenijo.

Lana Vončina

8.A RAZRED | OŠ IDRIJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

VOJSKO - V PRETEKLOSTI IN MED OSAMOSVOJITVENO VOJNO

Po doslej znanih podatkih za Vojsko najbolj v preteklost segajo ostanki LI-MESA (4. in 5. st. n. št.) To je zid, ki naj bi preprečeval vdore barbarov v Rimsko cesarstvo. Verjetno je služil za kontrolo prehodov iz notranjosti dežele v Italijo.

Prva omemba kraja sega v leto 1337. Od prve polovice 14. st. so oglejski patriarhi na dotlej neobljudenem goratem območju začeli naseljevati nove podložnike.

Že v času vlade Benečanov so na Vojskem pasli živino. Tako imenovani starnarji-pastirji so vsako pomlad prignali past živino v te hribe, jeseni pa nazaj na Beneško. Sčasoma so ti ljudje na planoti ostali.

S prihodom habsburških oblasti v Idrijo (rudnik), je verjetno Vojsko dobilo nove prebivalce. Za potrebe rudnika je bilo potrebno pripraviti ogromne količine lesa. Naseljeni so tako postali gozdarji, oglarji, tesarji in rudarji.

Med prve naseljence je treba šteti tudi tolminske puntarje.

Vojskarsko zgodovino so zaznamovale Avstro-Ogrska, 1. in 2. svetovna vojna. V NOB sta na tem območju delovali partizanska bolnica Pavla in partizanska tiskarna Slovenija.

V osamosvojitveni vojni leta 1991 je bilo Vojsko kraj, kamor so vpoklicali vojake, ki so pripadali teritorialni obrambi.

V takratnem planinskem domu Vojsko so namestili vse tiste vojake iz bivših republik Jugoslavije, ki so zapustili Jugoslovansko-ljudsko armado, ki je delovala proti Sloveniji.

Vojskarska planota je služila v tistem času tudi kot skrivna pot za prevažanje vseh tistih vojakov, ki so zapustili JLA, iz Notranjske na Primorsko. Na dan razglasitve samostojne Slovenije so vaščani prižgali kres v počastitev nastajajoče države.

Po pripovedovanju očeta

Literatura: Renata Hvala - Vojsko

Nika Vončina

8.A RAZRED | OŠ IDRIJA

MENTORICA: KATARINA URŠIČ

VOJNA ZA SLOVENIJO NA VOJSKEM

Sloveniji je po osamosvojitvi v juniju 1991 pretela Jugoslovanska ljudska armada. Pojavile so se enote teritorialne obrambe tudi na Vojskem. Tu je bil še planinski dom, kamor so pripeljali dezerterje iz JLA. Ljudje tu niso prav dosti vedeli, kaj se dogaja. Vsake toliko časa so Vojsko preletavala letala, tako blizu, da se je kmetom vznemirila tudi živina v hlevu. Pri nas doma se je to večkrat zgodilo. Otroci se niso zavedali resnosti takratne situacije – z zanimanjem so ob vsakem preletu letal tekli gledat v nebo. O tem, da bo Slovenija napadena, so izvedeli po radiu in televiziji, na katerih so po opravljenem delu spremljali novice. Takrat so bili vsi v strahu, pa vendar niso mogli nič ukreniti. Moja nona je pogosto hodila v gozd molit za Slovenijo in za čim manjše število žrtev.

Kmetje so ob tistem času osamosvajanja ravno kosili in spravljali seno. Moj pradedek je tisti čas trdil, da bo preživel tudi 3. svetovno vojno – k sreči do tega ni prišlo. V tem času so k nam prišli štirje rezervisti, ki so nekaj noči prespali pri nas na seniku. Pokazali so jim stezo skozi gozd do centra Vojskega. Naš sosed, ki je ravno takrat služil vojaški rok v JLA v Šibeniku, je pobegnil domov v Slovenijo. K sreči ta vojna ni trajala dolgo časa.

Po pripovedovanju mojih sorodnikov: Simona Vončine, Marije Vončina, Zdenke Gnezda, Petra Gnezda, Grete Vončina

Ivana Čuk

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

Mama mi je pripovedovala.

V noči z nedelje, 30. 6. 1991, na ponedeljek, 1. 7. 1991, smo tudi v Črnem Vrhu doživeli strah pred vojno. Ponoči se je zaslišalo posamezne puke, strele... V strahu smo poslušali, kaj bo sledilo. Pokanja je bilo vedno več. Spomnim se, da sva z bratom stala pri kuhinjskem oknu in opazovala dogajanje v Črnem Vrhu. Takrat se je okno sunkovito odprlo, z bratom pa sva se vrgla na tla, da naju ni zadelo okensko krilo. Tata, ki je takrat predsedoval KS, je telefoniral v Idrijo, da jih obvesti, kaj se v Črnem Vrhu dogaja. Mislili smo, da so začeli streljati vojaki, ki so bili v tukajšnji vojašnici. Bilo nas je strah, kaj se bo zgodilo. Zvedeli smo, da se vse to dogaja pri skladišču orožja, ki ga je imela JLA v Črnem Vrhu. Ko so eksplozije ponehale, smo se s tatom, bratom in sestro odpravili peš proti Črnemu Vrhu. Pogledali smo še pri sosedu, kjer sta živeli dve starejši gospe in jima povedali, kaj se dogaja. Prišli smo na trg in opazili, da so okna trgovine razbita. Lotili smo se pospravljanja. Zjutraj smo normalno odšli v službe z avtobusom. Zanimivo je bilo to, da nekateri na avtobusu niso vedeli, kaj se je ponoči dogajalo.

Maša Felc

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Včasih si želimo doseči svobodo, vendar je pot do nje težka in včasih tudi nepredvidljiva. Če jo želimo doseči, se moramo zanjo boriti po svojih najboljših močeh.

Tudi pri nas v Črnem Vrhu je potekalo osamosvajanje Slovenije. Nekega nedeljskega jutra je Andreja obešala oblačila, ki jih je prinesla z maturantskega izleta iz Španije. Kar naenkrat se je oglasila sirena in naznanila letalski napad. Vsi vaščani so odšli iz hiše, prav tako tudi Andreja. Bili so zelo prestrašeni. Ker pa se ni nič zgodilo, so spet odšli po svojih opravkih. Po kosilu je Andreja odšla ven, drugi domači pa so ostali doma, ker sta prišli na obisk Ana z Vrhniko in Tereza iz Ljubljane. Ko se je začelo mračiti, so pripravili večerjo in kar naenkrat je začelo glasno pokati. Saša, Polona, Tereza, Ana in Nevenka so stekle v klet in kmalu je prišla tudi Andreja, ki jo je mama Nevenka zelo kregala, ker je tako dolgo ni bilo. Otroke je bilo zelo strah, saj je močno pokalo in proti Špiku se je svetilo. Niso vedeli, kaj se dogaja in kaj se bo še zgodilo. Polonin, Sašin in Andrejin oče je šel v Andrejino sobo skozi okno gledat, kaj se dogaja. Nato pa je postala Tereza zelo žejna in Nevenka je odšla v kuhinjo po kozarec vode, otroke pa je pustila same. Bile so zelo prestrašene in v tistem je odjeknila močna eksplozija. Vsa hiša se je stresla, steklo v oknih je popokalo, strešniki so padali s strehe in vrata so padala s podbojev. Oba starša sta hitro pritekla v klet, da bi pogledala, če je z otroki vse dobro. Ko se je pokanje umirilo, so odšli ven, da bi videli nastalo škodo. Vse šipe so bile popokane in steklo je ležalo povsod na tleh, strešniki so bili premaknjeni in nekatere hiše niso več imele vrat na podbojih. Kmalu po prišli ven tudi drugi vaščani. Nihče ni vedel, kaj se je dogajalo, vendar pa so se pojavile govorice, da so razstrelili vojašnico v Balili. Drugi dan so vsi pospravljali, pometali, popravljali, nekatere hiše so bile zelo poškodovane, druge pa manj. Tudi pri nas so imeli to srečo, da so se le strešniki premaknili in popokala so tista okna, ki niso bila odprta. To je bil le en dan v njihovem življenju, ampak bil je grozen in jim bo vedno ostal v spominu. Kaj bi šele bilo, če bi se to dogajalo dalj časa.

Čeprav je osamosvajanje Slovenije potekalo le nekaj dni, je na ljudeh pustilo posledice. Lahko bi bilo veliko slabše in smo lahko srečni, da je bilo tako in je tako tudi ostalo.

Angela Habe

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Oče mi je povedal

Bilo je 26. junija 1991. leta zvečer okoli sedme, ko smo po radiu slišali, da so v Ljubljani razglasili Slovenijo za državo: Republika Slovenija. Dan kasneje je jugoslovanska vojska poskušala iti na mejo, da bi zavzela mejne prehode.

Takrat je bila v Zadlogu ravno košnja. 27. junija zjutraj so poklicali, da je treba priti po otroka v porodnišnico in tako sem se okoli 10. ure odpeljal proti Gorici. Ko pa sem prišel na Vrh gore, sta tam stala dva vojaka. Stopila sta do mene ter mi dejala, naj odprem prtlačnik. Seveda sem hitro posumil, da gre za tihotapljenje, ampak še vedno me je bilo strah, saj sta oba merila s puško, eden vame, drugi pa v prtlačnik. Prestrašeno sem stopil do zadnjega dela kombija. Začel sem odpirati prtlačnik in mislil samo na to, kdaj me bo kdo ustrelil. Končno sem ga odprl in oba sta namerila vanj, a sta potem le ugotovila, da ni nikogar. Umirjeno sem lahko odšel naprej v Gorico po ženo in otroka ter ju domov pripeljal živa in zdrava. 1. julija okoli treh ponoči je tako zelo počilo, da nisem niti vedel, kdaj sem vstal. Čez nekaj časa sem ugotovil, da je eksplozija razbila štiri šipe v hlevu in dve v hiši. Zelo nas je skrbelo, saj nismo vedeli, ali se je vse začelo ali končalo. Šele drugi dan smo ugotovili, da je vojska uničila svoje skladišče orožja in razstreliva. V Črnem Vrhu je vse strešnike zmetalo s streh in večina se jih je razbila. Tisti dan pa je v Zadlogu, čisto zraven hiše, nekdo sporočal vojakom, da na tem koncu nekdo strelja. Pripeljali so se z avtom, približno štirje ali pet. Dva sta se skrila v grmovje, eden za vrtom. Zadnji pa še v rupo in eden za lipo, da bi zaščitili civilno prebivalstvo. Videti so bili zelo prestrašeni in smo se zato začeli smejati. Končno jih je naš smeh spravil iz grmovja in so se odpeljali nazaj.

27. junija ponoči sem bil poklican na oddelek za LO. Tam sem dežural pri radiju in telefonih, če bi slučajno kdo poklical za morebitne akcije vojaških enot. Zadolžen pa sem bil tudi za nalogo, ki naj bi jo opravil nekdo, ki je imel s tem že prakso. Moral sem sprožiti alarm v primeru letalskega napada. Naprava je bil za-prta v zelo velikem steklenem prostoru. Ko pa sem odšel pogledat, kje je ta sprožilc, je bilo steklo razbito in alarm nedelujoč. Še sreča, da ni prišlo do kakršnega koli napada, saj bi tako ljudje ostali neobveščeni.

Štiri dni kasneje se je zdelo, da je vojna končana. Še popoldne, ko sem kosil, sem se hitro skrnil pod krošnjo drevesa, saj sta nad nami letela dva helikopterja, a sta se obrnila nazaj čez goro. Nekaj naših enot pa je bilo na Brkovniku, ampak ker jim niso ukazali napada, so tudi ti odšli drugam. Zvečer smo pa radiu slišali, da se je vojna za osamosvojitve Slovenije po desetih dneh zaključila.

Benjamin Jamšek

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Osamosvajanje, samostojnost, svoboda ... Kaj bi mi mladi razumeli pod temi pojmi? Sploh kdaj o njih razmišljamo? Nam je življenje v svobodni, samostojni Sloveniji samoumevno? Pa ni bilo vedno tako. Kako je osamosvajanje doživljala mama, bom razkrila skozi pripovedovanje.

V juniju leta 1991 je mama pričakovala rojstvo svojega drugega otroka, mojega najstarejšega brata. Skupaj z mamom so bili zaskrbljeni vsi v družini. Oče je dobil poziv, da se mora zglasiti v rezervni sestav. Res je v teh dneh prijoval na svet brat, v šempetrski porodnišnici. Ko so se po odpustu iz porodnišnice vračali domov, so po vsej Vipavski dolini bile kontrole – postavljene ovire. Ko so v avtomobilu videli mamam z dojenčkom, so ovire odstranjevali in dovolili pot naprej proti domu. Srečno so prispeli domov.

Naslednjo noč je mama hranila brata, ko se je s truščem odprlo okno. Skozi okno so poslušali pokanje. Videli so iskrenje za prvim hribom, kot ob veličastnem ognjemetu. V trenutku je bila vsa hiša budna. Šli so poslušat radio, če bodo zvedeli, kaj se v Črnem Vrhu dogaja. Vse je bilo zelo strah. Zvedeli so, da se je zgodila eksplozija v vojašnici JLA. Spanca tisto noč ni bilo več.

Zjutraj se je oče odpravil v službo, a se je zelo hitro vrnil. Poročal je o razdejanju v Črnem Vrhu. Nazaj domov je prišel le po mizarsko orodje, saj ga je predsednik KS ustavil in prosil, če lahko gre pomagat od hiše do hiše. Tako je 14 dni hodil cele dneve in pomagal pri osnovnem popravljanju kljuk, ključavnic, polomljenih letav, zdrobljenega stekla ... Takrat je spoznal, kaj pomeni hvaležnost ljudi.

Komaj je zaključil pomoč sokrajanom, je spet dobil poziv, da se zgloji na Nanosu, da bodo varovali oddajnik. Si predstavljate mamin strah, ko je bila doma z dvema majhnima otrokoma in ni imela nobenega stika z možem. Po nekaj dneh je prišel domov ponoči, da je videl ženo in otroka. Na srečo je bil na straži samo deset dni, nato so se stvari nekoliko umirile, da se je vrnil domov. Pozneje ga niso več vpoklicali.

Ob tem pripovedovanju sem pomislil, da sta moja starejša sestra in brat rojena v drugi državi. Kako sta se počutila starša? Kako sta vse skupaj doživljala? Pravita, da se je vse odvijalo zelo hitro. Bilo je veliko negotovosti, a še več optimizma, upanja na boljši jutri.

Ta jutri je postal danes. Danes, ko živim sanje preštevilnih prednikov, ki so upali na nekoč svobodno in enotno domovino.

Kristjan Likar

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Slovenija je razglasila samostojnost, ki jo je SFRJ zavračala, zato je Slovenijo napadla. To je bil prvi oboroženi spopad po 2. svetovni vojni. Trajal je deset dni, in sicer od šestindvajsetega junija do sedmega julija tisoč devetsto enaindevetdeset. V majhni vasi Črni Vrh pa je spotoma potekal še umik jugoslovanske vojske.

V noči na prvi julij so se v majhni vasi na zahodu Slovenije jugoslovanski vojaki odločili razstreliti skladišče orožja. Na srečo ta odločitev ni povzročila neposrednih žrtev. Bilo pa je veliko poškodb. Osemletnica je bila zadeta s koščki stekla. Bilo je veliko materialne škode. Ta dogodek je močno pretresel vse vaščane ter ljudi iz oddaljenih vasi. Moj dedek in stric sta gledala, kaj se dogaja, ko je prišlo do eksplozije in je oba vrglo na drugo stran sobe. Popokale so vse šipe, poškodovale je strehe. Moj drugi dedek je bil posredno poškodovan, saj so nanj padle rolete, ki ji je odneslo zaradi pritiska. Živel je približno kilometer od eksplozije. Zanimivo je, da so ljudje v času po eksploziji hodili v trgovino kar skozi okna.

Dogodek je bil zelo pretresljiv in ljudem pomeni neko izkušnjo, saj se še sedaj pogovarjajo o tem.

Monika Rudolf

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Slovenija je po prvi svetovni vojni, devetindvajsetega oktobra tisoč devetsto osemnajst, postala del Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Leta tisoč devetsto devetindvajset pa se je preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo. Ta je med drugo svetovno vojno razpadla, Slovenci pa so se pridružili Demokratični federativni Jugoslaviji, ki je bila uradno razglašena desetega avgusta tisoč devetsto petinštirideset. Novembra se je preimenovala v Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, čez osemnajst let pa še v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Triindvajsetega decembra tisoč devetsto devetdeset je potekal plebiscit za samostojnosti Slovenije. Volivci so odgovarjali na vprašanje: »Ali naj republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?« Rezultati so bili razglašeni šestindvajsetega decembra in kar 88,5 % vseh volivcev je na vprašanje odgovorilo pritrdilno. Petindvajsetega junija tisoč devetsto enaindevetdeset se je začel postopek, s katerim naj bi Slovenija postala samostojna in neodvisna država.

Vojna za Slovenijo oziroma slovenska osamosvojitvena vojna je potekala med šestindvajsetim junijem in sedmim julijem tisoč devetsto enaindevetdeset. Slovenija je takrat odbila napad Jugoslavije. O spominih na ta dogodek sem povprašala svojega očeta. Spomni se strahu, da ga bo Jugoslovanska vojska poklicala in bi se moral boriti proti Sloveniji. Poziv je sicer prišel, a mi je povedal, da jim je po televiziji Janez Janša rekel, naj ne gredo. Še vedno pa je ostal strah, da bodo zato kakšne hude posledice. Spremljali so radio in televizijo, ki sta poročala o dogajanjih po celi Sloveniji. Najbolj pa si je zapomnil eksplozijo v Črnem Vrhu. Zgodila se je ponoči, ko je moj oče spal, zato ga je glasen pok zbudil. Ostali družinski člani so že stali pri oknu in opazovali nebo nad gozdom. Videl se je ogenj in velik oblak dima. Poslušali so radio in slišali, da eksplozija ni povzročila veliko škode. Ko pa se je zdanilo, so ugotovili, da temu ni tako. Škode je bilo veliko, zato tudi nekaj dni po eksploziji moj oče ni šel v službo, ampak je pomagal pokrivati strehe in podobno.

Ko mi je oče pripovedoval o teh dogodkih, sem bila kar malo prestrašena, a na srečo po eksploziji ni bilo še hujših posledic. Mislim, da je prav, da se še danes o tem učimo in da vemo, kako je nastala republika Slovenija ter da se zavedamo, da ni nastala kar tako.

Žan Rudolf

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Slovenci smo svojo državo imeli v času Karantanije. Kasneje smo vedno živeli pod tujo oblastjo. Še najbolj so bili naši – primorski - ljudje razočarani po 1. sv. vojni, ko jih je politika pahnila pod italijansko oblast, proti kateri so se borili v štiriletni vojni. Po kapitulaciji Italije 1943. leta smo se tudi Primorci priključili k Jugoslaviji.

Za samostojno Slovenijo smo se odločili s plebiscitom leta 1991. Slovencem je samostojnost bila zajamčena po Avnojski ustavi, a to drugim jugoslovanskim narodom ni bilo všeč, zato so napovedali vojno.

Moj ata je bil takrat zaposlen pri Gostolu kot vzdrževalec. Že takrat so maskirali rezervoarje za nafto, da jih ni bilo videti iz letal. 27. junija pa so tanki in vojska zasedli vse pomembne točke. 1. julija so v Črnem Vrhu minirali skladišče orožja in opreme. Stražarji so se prej umaknili, tako da ni bilo žrtev. Nastala je velika gmotna škoda. Naša hiša je bila zelo poškodovana. Poškodovana so bila vsa vrata, razbita vsa stekla, streho je od tramov dvignilo z letvami vred. Že prej so imeli pripravljene nahrbtnike z najnujnejšo opremo in takrat je ata vse naložil v avto in so se odpeljali v Zadlog k stari mami. Ata se je takoj vrnil domov, da je čuval hišo, ker je bila vsa odprta. Lotil se je pospravljanja. Prišli so prijatelji in delavci z Zidgrada in so najprej popravili streho. S prijateljem mizarjem sta popravila okna in vrata; samo razbite steklovine je bilo poln 200 litrski sod. Delavec Finala iz Nove Gorice je pripeljal s kombijem steklo. Na dvorišču sta zamenjala vsa stekla na oknih in vratih. V treh dneh so za silo popravili hišo, da so se domači vrnili domov. Za par dni je ponoči član civilne zaščite prinesel poziv, da se ata z vso opremo javi na zbirnem mestu, ki je bilo na Občinskem štabu TO Idriji. Delal je v poveljstvu kot vezist telefonist. Imeli so zvezo z vsemi dostopi v Idrijo, ki so bili minirani. Na zbirnem mestu je dobil orožje in dosti municije. V komandi so se vsi bali desanta sovražne vojske v Zadlogu, zato je bilo potrebno organizirati tudi brezžično povezavo iz Zadloga do komande. Ker je ata imel CB postajo, je prevzel to nalogo. Z avtom se je postavil na mesto v Zadlogu tako, da je imel pregled na celo ravnino. Še se spomni naziva, ki ga je imela njegova postaja. To je -Javornik 5-. Zveza je šla preko Godoviča, ki je imel naziv -Jelen-. Imeli so zveze tudi s Hotedrščico, Gorami in Idrijo. Tako so imeli pokrit ta del. Orožje je imel pri sebi in ko je hodil domov spat, se je tega mama zelo bala. Tako je varoval deset dni. Nakar je bilo z vojsko podpisano premirje in po par dneh so bili odpoklicani in so se lahko vrnili domov.

Slovenci smo se vojskovali le deset dni, v primerjavi z drugimi narodi Jugoslavije, kjer je vojna trajala še dolgo in je bilo dosti žrtev. V Črnem Vrhu žrtev k sreči ni bilo. Dobili smo Slovenijo - svojo državo, ki smo si jo dolgo želeli. Stoletne sanje so bile uresničene.

Nik Tominc

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE

Vojna se je začela 27. junija in končala 6. julija leta 1991. V noči na 1. julij je v Črnem Vrhu nad Idrijo kmalu po polnoči strašno počilo. Eksplozija je razbila večino oken in s streh pometala strešnike. Jaz tega dogodka nisem doživel, zato sem vprašal starše, ki so bili temu priča.

V tem času so bili starši še mladi in so si začeli ustvarjati družino. Skrbelo jih je, kaj se bo z njimi zgodilo, kako se bodo odvijali dogodki. Gledali so vojna poročila, bili so negotovi in se spraševali, ali bodo morali vsi moški v vojno. Opazovali so dogodke na ulici, vojake, ki so hodili po cesti in tanke, ki so vozili mimo njihovih hiš.

V noči na prvi julij pa je eksplodiralo skladišče orožja in eksploziva. Udarni val je bil kot potres, razbil je vsa okna, vrgel vrata s tečajev, dvignil streho in jo premaknil za kakšen meter. Koščki razbitega stekla so leteli po zraku in raztrgali zavese, razbili lončeno posodo, porezali stole, ki so bili prevlečeni, uničili lesen strop, da je bilo vse od izolacijske steklene volne. Z okenskih polic je pometalo vse rože. S streh je metalo strešnike. Sunek je vrgel kose orožja bomb po celem kraju. Nekaj je bilo tudi neeksplozivnih bomb.

Vsi objekti v Črnem Vrhu so bili poškodovani, nekateri bolj, nekateri manj. S tem dogodkom se je vojna za starše hkrati začela in končala, saj jim ni bilo važno za kraje okoli njih ampak za njihov domač kraj, ki ga je bilo treba ponovno urediti in popraviti. Vsi ljudje so bili potrebni pomoči, zbrali so se, da bi popravili in uredili. Ljudje niso šli v službe. Na "plac" so prišli steklarji in urezovali stekla. Organizirali so straže, pometali so ulice, ker so bile prekrivane s steklom. Kot študentka je mama delala v trgovini in je šla pomagat, kljub temu da je bila povsem razbita in je bilo mnogo artiklov uničenih. Ljudje so hodili po hrano, saj so bili lačni. Oče je med tem časom pomagal prekrivati strehe. Krajane je čakalo veliko dela. Sredi vse te zmešnjave je mami poštar prinesel komaj pričakano pismo. Pred tem je bila mama brezposelna in je dobila pismo, v katerem je bilo napisano, da je bila sprejeta v službo. Bila je zelo srečna a zaskrbljena, saj ni hotela biti v službi pod jugoslovansko oblastjo. Mama se je odločila, da v službo ne bo šla, če ta ne bo slovenska. S tem razlogom je še nekaj časa zavlačevala in spremljala dogodke o vojni. Medtem je tata prekrival strehe. Ko se je opravilo najnujnejše, se je vrnil v službo, kjer je izdeloval protitankovske ovire iz rudniških podpornikov, ki so jih odpeljali na Vrhniko za zaščito pred tanki. Dogodki so se začeli obračati in vojna se je bližala koncu. Ko se je kraj postavil na noge in so zadeve postale jasne, je mama opravila zdravniški izpit in začela delati 15. julija 1991.

Mama in oče sta bila srečna, da je bilo konec. Čeprav jaz teh dogodkov nisem doživel, se mi je po pripovedovanju staršev zdelo strašljivo in grozno. Če se ti dogodki ne bi odvili tako, bi lahko bila Slovenija in naš kraj popolnoma drugačna. Slovenija ne bi bila dežela, kjer si varen, umirjen in živiš v zdravem okolju in imaš velike možnosti izobrazbe.

Petra Žgavec

9. RAZRED | OŠ ČRNI VRH

MENTORICA: DARJA RUPNIK

V NOČI NA 1. JULIJ 1991 SO PREBIVALCI ČRNEGA VRHA NAD IDRIJO PREŽIVELI PEKEL

Bilo je v prvih dneh napada jugoslovanske armade na Slovenijo junija 1991. V noči na 1. julij je v Črnem Vrhu kmalu po polnoči strašansko počilo. Po zraku so frčali razbiti strešniki; okenska stekla so se raztreščila na tisoče koščkov. Vojaki jugoslovanske vojske so se v varstvu noči umaknili, še prej pa so v zrak vrgli veliko skladišče orožja in eksploziva. V Črnem Vrhu, kjer je imela JLA skladišče orožja in municije, ni nihče pričakoval takšnega razpleta. Tam je bila nastanjena manjša vojaška enota, ki je stražila in varovala skladišče. V času, ko še ni bilo jasno, kako se bodo odvijali osamosvojitveni dogodki, se je jugoslovanska vojska prav strašno odzvala. Vsaj v Črnem Vrhu je bilo tako. A na srečo se je nora odločitev o razstrelitvi skladišča končala brez človeških žrtev, ranjena je bila le osemletna deklica, ki so jo zadeli koščki razbitega stekla. Materialna škoda je bila ogromna, saj je bilo poškodovanih mnogo hiš. Največjo nevarnost pa so še nekaj časa predstavljale neeksplodirane mine, ki jih je razmetalo.

TUDI PRI NAS JE POTEKALO OSAMOSVAJANJE SLOVENIJE
ZBORNİK PRISPEVKOV, KI SO PRISPELI NA SEDMI LITERARNI NATEČAJ
OBMOČNEGA ZDRUŽENJA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO IDRİJA- CERKNO

PRIPRAVIL: Marko Mikuž

LEKTORIRAL: Zorko Velikanje

IZDAJATELJ: Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Idrija – Cerknö
Vojkova 2a, 5280 Idrija
www.ozvvs-idrija-cerkno.si, info@cerkno-idrija.zvvs.si

ZA IZDAJATELJA: Zorko Velikanje

FOTOGRAFIJE:

Naslovnica: Udeleženci in mentorji literarnih prispevkov v družbi veteranov pred parkom vojaške zgodovine v Pivki (foto Marko Mikuž)

Slika s proslave v Spodnji Idriji 26. 4. 2017 – nagrajenci šestega natečaja (foto Bogdan Kovačič)

Slike avtorjev najboljših spisov na sedmem natečaju (družinski arhivi staršev)

OBLIKOVANJE IN TISK: Gaya d.o.o.

NAKLADA: 100 izvodov

Idrija, april 2018

»SLOVENSKA DOMOVINA JE NAŠA
MATI, KATERI DOLGUJEMO
HVALEŽNOST IN ZVESTOBO.
KDOR JE LETA 1991 BRANIL
DOMOVINO, JE ČASTNO IZPOLNIL
SVOJO DOLŽNOST PRED OBLIČJEM
ZGODOVINE.«

Posvetilo na spominskem obeležju
osamosvojitveni vojni za Slovenijo, ki je postavljeno v Idriji.

OBMOČNO ZDRUŽENJE
VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO
IDRIJA-CERKNO